

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Стратегічне партнерство України та США у торговельно-економічній сфері»

(на матеріалах Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine), м. Київ)

Студентки 2 курсу, 1мз групи,
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Міжнародна
економіка»

Писаткової Нелі Іванівни

підпис

Науковий керівник
канд. екон. наук,
старший викладач

Самсонова Лілія
Валеріївна

підпис

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук
професор

Кудирко Людмила
Петрівна

підпис

Київ 2020

Анотація

Писаткова Н. І. Стратегічне партнерство України та США у торговельно-економічній сфері.

Випускна кваліфікаційна робота виконана на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка» при Київському національному торговельно-економічному університеті, 2020.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена стратегічному партнерству між Україною та Сполученими штатами Америки з виявленням актуальних проблем та перспектив для його подальшого розвитку.

В роботі наведені результати дослідження сучасного стану партнерських відносин України та США у торговельно-економічній сфері з визначенням їх ефективності. Визначені перспективи розвитку україно-американських відносин, зокрема виявлені пріоритетні напрями посилення партнерства та здійснена прогностична оцінка розвитку пріоритетних напрямів співпраці України та США у торговельно-економічній сфері.

В роботі особливу увагу було приділено ролі неприбуткових міжнародних організацій, які надають допомогу у розвитку партнерських відносин між резидентами різних країн на мікрорівні. Зокрема, Українському національному комітету Міжнародної Торговельної Палати (ICC Ukraine), який є організатором міжнародних виставок та надає асистанс підприємствам у реалізації стратегій проникнення на закордонні ринки.

Ключові слова: стратегічне партнерство, торговельно-економічне співробітництво, Сполучені Штати Америки, Україна, міжнародна торгівля, міжнародні організації, торгово-промислова палата.

Annotation

Pysatkova Nelia. Strategic partnership between Ukraine and the United States of America in the trade and economic sphere

Graduation qualification work for a master's degree in specialty 051 "Economics", specialization "International Economics", Kyiv National University of Trade and Economics, 2020.

Graduation qualification work is devoted to the strategic partnership between Ukraine and the United States of America with the identification of current issues prospects for its further development.

The work presents the results of a study of the current state of partnership between Ukraine and the United States in the trade and economic sphere to determine their effectiveness. Prospects for the development of Ukrainian-American relations have been identified and, in particular, priority areas for strengthening the partnership have been revealed and a forecast assessment of the development of priority areas for cooperation between Ukraine and the United States in the trade and economic sphere has been made.

Special attention was paid to the role of non-profit international organizations that provide assistance in the development of partnerships between residents of different countries at the micro level. In particular, the Ukrainian National Committee of the International Chamber of Commerce (ICC Ukraine), which is the organizer of

international exhibitions, and provides assistance to companies to implement a strategy of penetration to foreign markets.

Keywords: strategic partnership, trade and economic cooperation, the United States of America, international trade, international organizations, prospects for development, Chamber of Commerce.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США	8
1.1. Оцінка міжнародної економічної діяльності України та США	8
1.2. Дослідження стану торговельно-економічного партнерства між країнами..	24
Висновки до розділу 1.	32
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США	34
2.1. Оцінка факторів впливу на торговельно-економічні відносини між Україною та США.	34
2.2. Аналіз ефективності торговельно-економічної співпраці між Україною та США.....	45
Висновки до розділу 2.	51
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США В ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ	53
3.1. Пріоритетні напрями посилення стратегічного партнерства між Україною та США.....	53
3.2. Прогнозна оцінка розвитку пріоритетних напрямів співпраці України та США у торговельно-економічній сфері.....	57
Висновки до розділу 3.	60
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

Актуальність проблеми. Економічна співпраця між країнами є необхідним елементом розвитку світової господарської системи, адже дає змогу отримувати вигоду обидвом сторонам. Для України торговельно-економічне співробітництво зі Сполученими Штатами Америки, які мають найпотужнішу економіку світу, становить велике значення, адже співпраця з США, окрім економічної вигоди, створює позитивний імідж для української економіки, який свідчить про надійність України як торговельного та економічного партнера. Це партнерство є надзвичайно вигідним для України, тому необхідно визначити, які сфери зараз є привабливими для Сполучених Штатів, та які у перспективі можуть стати затребуваними та відкрити нові економічні можливості.

Ступінь розробки наукової проблеми.

Тематика українсько-американського партнерства не є новою для наукової спільноти. За останні 5 років з'явилося багато нових праць, за авторством українських економістів та політологів, зокрема: О. Василиці, А. Потіхи, А. Худолій, Ю. Попової, М. Король, Л. Радченко, Г. Шамборовського, Т. Буркат, О. Бабанін, Н. Ржевська, В. Андрійчук, І. Баранецький, В. Лажнік, О. Моцик, Дж. Айкенберрі, Д. Болдвін, М. Віллереаль та багато інших.

Зокрема, Василиця О.Б. досліджувала позиції США в торговельно-економічних відносинах з Україною та шляхи посилення співпраці двох країн [1]. А. Потіха здебільшого аналізував вплив США на демократичний розвиток України, підтримку територіальної цілісності, посилення санкційного режиму проти Російської Федерації [3]. А. Худолій вивчав стратегічне та воєнне партнерство держав, підтримку США в озброєнні України та їх боротьбу з корупцією [3]. Ю. Попова розглядала тенденції розвитку торгівлі країн, обсяги вкладених інвестицій, доцільність подальшого співробітництва двох країн [4]. Король М.М. проводила аналіз тенденцій розвитку двосторонніх економічних відносин між країнами, аналіз товарної структури торгівлі, пропонувала шляхи покращення співпраці [5].

Однак, на тлі нових економічних, соціальних та політичних викликів України, тема партнерських відносин з однією з провідних економік світу, набуває нових акцентів та вимагає подальшого дослідження обраної тематики.

Мета дослідження: дослідити та оцінити потенційні напрями стратегічної співпраці України та США у торговельно-економічній сфері.

Досягнення окресленої мети стало можливим завдяки реалізації наступних завдань:

- оцінці міжнародної економічної діяльності України та США;
- дослідженню стану торговельно-економічного партнерства між країнами;
- оцінці факторів впливу на торговельно-економічні відносини між Україною та США;
- аналізу ефективності торговельно-економічної співпраці між Україною та США;
- огляду пріоритетних напрямів посилення стратегічного партнерства між Україною та США;
- прогнозній оцінці розвитку пріоритетних напрямів співпраці України та США у торговельно-економічній сфері.

Об'єкт дослідження: процес реалізації торговельно-економічного партнерства на міжнародному рівні.

Предмет дослідження: стратегічне співробітництво України та США у торговельно-економічній сфері на сучасному етапі, його проблеми та перспективи розвитку.

Науково-практична новизна отриманих результатів. Виявлено, що перспективними напрямами співпраці України та США є сфера ІТ, сільського господарства, інфраструктури, енергетики та медицини.

Апробація результатів дослідження та публікації. Результати дослідження автора були опубліковані у таких виданнях: Писаткова Н. Проблеми та перспективи торговельно-економічного партнерства України та США. // Світова економіка: зб. наук. ст. студ. ден. та заоч. форми навчання / відп. ред. Г.В. Дугінець. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – Ч.2. – 188 с.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, в кожному з яких два підрозділи, висновків та пропозицій та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США

1.1. Оцінка міжнародної економічної діяльності України та США

Для того, щоб оцінити потенціал торговельних відносин України та США у майбутньому, необхідно провести огляд їх міжнародних економічних відносин та зв'язків з іншими країнами.

В таблиці 1.1 наведені показники обсягу торгівлі України та Сполучених Штатів Америки за останні 5 років.

Таблиця 1.1

Торгівля товарами України та США за останні 5 років

Роки	Україна				Сполучені Штати Америки			
	Експорт, млн дол.	Імпорт, млн дол.	ВВП, млн дол.	Населення, чол	Експорт, млн дол.	Імпорт, млн дол.	ВВП, млн дол.	Населення, чол
2015	38 127,1	37 516,4	91 131, 0	45 154 036	1 501 845,9	2 313 424,6	18 219 300,0	320 635 163
2016	36 361,7	39 249,8	93 356, 0	45 004 674	1 450 457,3	2 248 208,9	18 707 190,0	322 941 311
2017	43 264,7	49 607,2	112 190, 0	44 831 135	1 545 809,6	2 405 276,6	19 485 391,0	324 985 539
2018	47 334,9	57 187,5	130 902, 0	44 622 518	1 665 302,9	2 611 432,5	20 544 340,0	326 687 501
2019	50 060,3	60 783,6	152 750, 0	44 385 155	1 644 276,2	2 567 492,2	21 200 000,0	328 239 523

Джерело: Держстат [6,7], Статистичний відділ ООН [8], Світовий Банк [9]

Як і очікувалося, американський обсяги експорту, імпорту та ВВП значно перевищують українські, що є логічним, адже американська економіка є однією з найпотужніших у світі. Проте за кількістю населення Сполучені Штати також переважають Україну.

Товарний експорт має певну частку у ВВП кожної країни, в Україні вона становить одну третину. Вагомий експорт сприяє зростанню ВВП та стає джерелом припливу валюти до країни [10].

Експорт України за останні 5 років суттєво збільшився: від 38 127,1 млн дол. у 2015 році до 50 060,3 млн дол. у 2019 році (+11 933,2 млн дол.). Збільшення експорту як складової ВВП може привести до підвищення підсумкового показника розвитку країни, а також сприяє її економічному зростанню, активізує

інвестиційний попит і зайнятість. [10] Експорт США також має тенденцію до зростання, він збільшився на 142 430,3 млн дол. за 5 років.

Обсяг імпорту товарами у обох країн більший за експорт, що приводить до негативного сальдо зовнішньоторговельного (з-т.) балансу. Український імпорт у 2019 році становив 60 783,6 млн дол. і переважав на 10 723,3 млн дол. У США імпорт переважав майже на 1 млрд дол., але це не приводить до погіршення стану економіки, адже США, як правило, мають суттєвий профіцит у торгівлі послугами.

За даними експорту та імпорту можна розрахувати **зовнішньоторговельний оборот (ЗТО)** (формула 1.1):

$$ЗТО = E + I \quad (1.1)$$

де E – вартість експорту товарів;

I – вартість імпорту товарів.

А також **сальдо торговельного балансу** (формула 1.2):

$$C_T = E_T - I_T \quad (1.2)$$

де E_T – вартість товарного експорту;

I_T – вартість товарного експорту.

Сальдо може бути позитивним (активним), якщо обсяги експорту більші за імпорт, і негативним (від’ємним), якщо обсяги імпорту більші за експорт.

Обсяги **експорту** та **імпорту на душу населення** вимірюють інтенсивність зовнішньої торгівлі країн та розраховуються за формулами 1.3 та 1.4:

$$E_{\delta} = E / Ч \quad (1.3)$$

$$I_{\delta} = I / Ч \quad (1.4)$$

де E_{δ} , I_{δ} – відповідно експорт та імпорт на душу населення;

E – вартість експорту товарів;

I – вартість імпорту товарів;

$Ч$ – чисельність населення країни на відповідний рік.

Розрахунки цих показників були наведені у табл. 1.2:

Показники розвитку торгівлі України та США за останні 5 років

Роки	ЗТО, млн дол.		Сальдо т. б., млн дол.		Експорт на д.н., дол.		Імпорт на д.н., дол.	
	Україна	США	Україна	США	Україна	США	Україна	США
2015	75 643,5	3 815 270,5	610,7	-811 578,7	844,4	4684,0	830,8	7215,1
2016	75 611,5	3 698 666,2	-2 888,1	-797 751,6	807,9	4491,4	872,1	6961,6
2017	92 871,9	3 951 086,2	-6 342,5	-859 467,0	965,0	4756,5	1106,5	7401,2
2018	104 522,4	4 276 735,4	-9 852,6	-946 129,6	1060,8	5097,5	1281,6	7993,7
2019	110 843,9	4 211 768,4	-10 723,3	-923 216,0	1127,9	5009,4	1369,5	7822,0

Джерело: розраховано автором

Динаміка з-т. обороту обох країн має позитивну тенденцію. Однак, можна побачити, що ЗТО США у 2019 році трохи зменшився у порівнянні з попереднім роком. Сальдо торговельного балансу від'ємне як в Україні, так і в США, що свідчить про перевагу об'єму імпорту над експортом. Експорт та імпорт на душу населення у обох країн зростає. В Україні він певною мірою збільшується через скорочення чисельності населення.

Також необхідно з'ясувати чи країни позитивно відносяться до торгівлі в цілому та сприяють покращенню зовнішньоекономічних зв'язків, чи навпаки намагаються скоротити імпортні потоки та захистити національну економіку. Для цього необхідно розрахувати показники відкритості економік – експортну, імпортну, зовнішньоторговельну квоти (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Показники відкритості економік України та США

Роки	Україна			Сполучені Штати		
	Експортна квота, %	Імпортна квота, %	Зовнішньоторговельна квота, %	Експортна квота, %	Імпортна квота, %	Зовнішньоторговельна квота, %
2015	41,39	40,73	82,13	8,24	12,70	20,94
2016	38,88	41,97	80,86	7,75	12,02	19,77
2017	38,61	44,27	82,88	7,93	12,34	20,28
2018	36,29	43,85	80,14	8,11	12,71	20,82
2019	32,77	39,79	72,56	7,76	12,11	19,87

Джерело: розраховано автором

Експортна квота - це виражене у відсотках відношення обсягу експорту країни до її ВВП, яке характеризує роль країни як продавця на світовому ринку товарів і послуг. [11] Китай є країною з найбільшим обсягом експорту. Країна з переважанням базових галузей промисловості (енергетика, металургія і ін.), як правило, має більш відкриту економіку, ніж країна, яка орієнтується на сучасні наукомісткі галузі, пов'язані з міжнародною спеціалізацією і кооперацією. За показником експортної квоти більшість країн світу є відкритими економіками. Високим вважається показник, що перевищує 30%.

Україна має достатньо високий рівень відкритості за експортною квотою. За досліджуваний період вона коливалась від 41,4% у 2015 році до 32,7% у 2019 році. Експорт з роками збільшився, але квота скоротилася на фоні збільшення ВВП у 1,6 рази. Експорт товарів Сполученими Штатами становить відносно невелику частку валового внутрішнього продукту порівняно з іншими країнами. Експортна квота коливається у межах 7-8 %. Але для окремих галузей економіки частка експорту є набагато вищою.

Імпортна квота - це виражене у відсотках відношення обсягу імпорту до ВВП, що характеризує залежність країни від світових ринків товарів і послуг. [11] Показник імпортної квоти зазвичай високий в країнах, що розвиваються і помірний або низький в розвинутих країнах.

Імпортна квота нашої країни становила 40,7% у 2015 році та 39,7% у 2019 р. Вона майже не змінилася за цей період і є більшою за експортну квоту. Переважання імпортної квоти над експортної свідчить про залежність внутрішнього ринку від імпорту [12]. Імпортна квота Сполучених Штатів становить 12%. Ця країна є найбільшим імпортером у світі. Імпорт відіграє все більшу роль у США не лише як джерело забезпечення країни товарами, але й як чинник світової конкуренції, яка впливає сьогодні практично на всю економіку США.

Зовнішньоторговельна (з-т.) квота – це виражене у відсотках відношення ЗТО до ВВП країни, яке характеризує інтенсивність її міжнародних торговельних зв'язків. Відкритою вважається економіка, яка має з-т. квоту > 45%. США мають

досить невелику, майже незмінну з-т. квоту – 20%, у той час як Україна має 72% у 2019 р. Слід зазначити, що вона все ж таки скоротилася на 10% за останні 5 років.

На наступному етапі нам слід відобразити географічну та товарну структуру експорту та імпорту досліджуваних країн.

У 2019 році ЄС продовжує лідирувати за обсягами ЗТО з Україною. Експорт до країн союзу у поточному році становив 20 752,3 млн. дол., тим самим збільшився на 3% порівняно з 2018 р. (рис.1.1). Головними торговельними партнерами стали Польща, Італія, Німеччина, Франція, Угорщина. У структурі експорту до ЄС найбільшу частку займають чорні метали, зернові культури, електричні машини та устаткування.

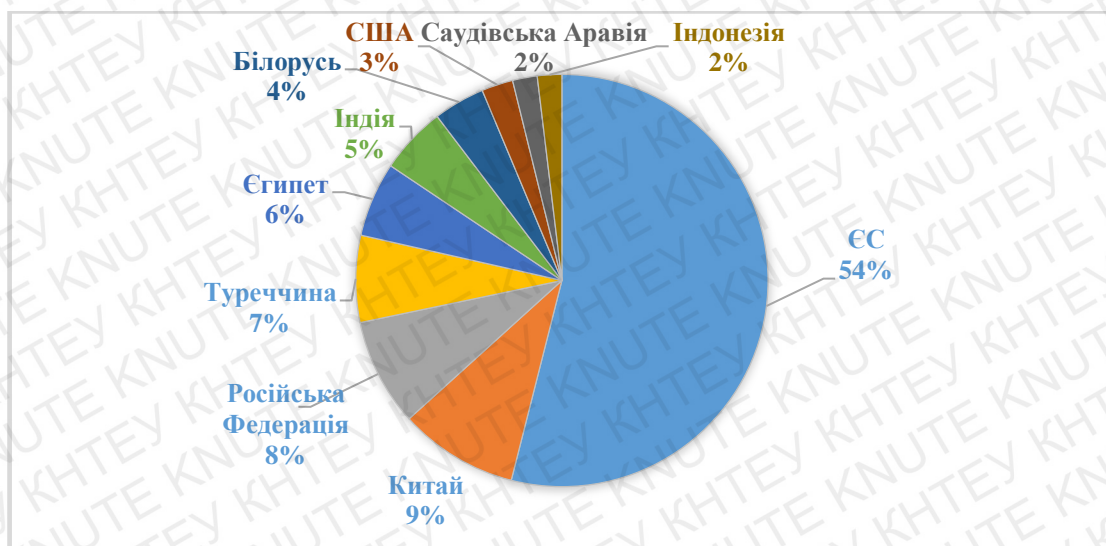

Рис. 1.1. Частка 10-ти найбільших країн-партнерів в експорті товарів з України у 2019 році, % [13]

Китай, у свою чергу, став найбільшим торговельним партнером за експортом товарів з обсягами 3 593,7 млн дол. Україна постачає в Китай руди, зерно, жири, олію, машинне обладнання, відходи харчової промисловості.

Загальний обсяг експорту до Російської Федерації становив у поточному році 3 243,1 млн дол. Україна експортує туди переважно чорні метали, продукти неорганічної хімії, ядерні реактори, залізничні локомотиви тощо.

Експорт до Туреччини склав 2 619,1 млн дол., що ставить цю країну на 4 місце серед експортних ринків України. Основу експорту складають такі групи

товарів, як: продукцію зі сталі, соєві боби, феросплави, металевий прокат, соняшникову олію.

Експорт українських товарів до Єгипту протягом 2019 року склав 2,254 млрд дол., імпорт – 113 млн дол. Таким чином, сальдо було позитивним і склало 2,141 млрд дол. Основні статті експорту до Єгипту становлять зернові, чорні метали, насіння і плоди олійних рослин, тютюн [14].

В Індію Україна постачає також продукцію АПК: пшеницю, соняшникову олію, бобові, макуху, а також аміак та азотні добрива, загалом – на суму 2 024,1 млн дол. Республіка Білорусь імпортує такі українські товари: продукцію металургійного комплексу, машинобудування, продукцію АПК, товари харчової промисловості.

Рейтинг найбільших партнерів в імпорті не суттєво відрізняється від експортних партнерів (рис.1.2):

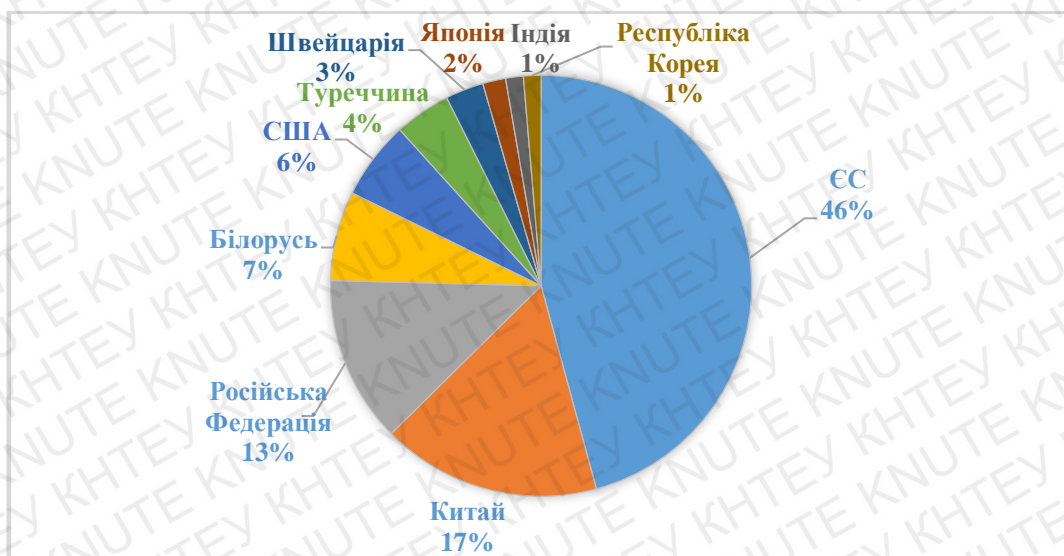

Рис. 1.2. Частка 10-ти найбільших країн-партнерів в імпорті товарів до України у 2019 році, % [15]

Імпорт України з країн Євросоюзу в 2019 році також збільшився порівняно з 2018 р. – на 7,7% – і становив 24 996,2 млн. дол. Основні статті імпорту: продукція машинобудування, продукція хімічної промисловості, продукція АПК та харчової промисловості, мінеральні продукти, продукція металургійного комплексу, продукція легкої промисловості та ін.

Китай є найбільшим постачальником товарів до України, імпорту у 2019 році становить 9 195,6 млн. дол. і безперервно зростає. У структурі імпорту домінували поставки: електричних машин – 33,0%; котлів, машин – 17,2%; пластмаси, полімерних матеріалів – 4,1%; засобів наземного транспорту крім залізничного – 3,5%. [16]

Велику частину російського імпорту до України становлять мінеральні палива, нафта і нафтопродукти (60%), ядерні реактори та котли (6%), чорні метали (5%), добрива, пластмаси та полімерні матеріали, а загальний обсяг експорту склав 6 986,2 млн дол.

Білорусь також імпортує здебільшого мінеральні продукти, продукцію хімічної промисловості, пластмаси та полімерні матеріали, засоби наземного транспорту, літальні апарати, у цілому – на 3752,2 млн дол.

За 2019 рік товарообіг імпорту між Україною та Туреччиною зріс порівняно з минулим періодом на 22,3%, і склав 2354,7 млн дол. Основними статтями імпорту були: котли, машини; засоби наземного транспорту; чорні метали та вироби з них; одяг, трикотаж; пластмаси, полімерні матеріали. [17]

Швейцарія є одним з найбільших постачальників газу до України, тому і посідає 7-ме місце у рейтингу імпортерів.

Структура японського товарного імпорту (962,7 млн дол.) характеризується стабільністю і складається насамперед з продукції машинобудування: засобів наземного транспорту (насамперед – автомобілів), продукції важкого машинобудування і електричних машин. Прилади та оптичні апарати склали 5,9% імпорту. [18]

Перейдемо до аналізу торговельних партнерів Сполучених Штатів Америки. Економіка США є однією з найвпливовіших у світі, її частка складає майже 25% світового ВВП. Структура економіки цієї країни відрізняється яскраво вираженим постіндустріальним типом. Велика частина американського ВВП (майже 80%) створюється в галузях сфери послуг, куди відносяться, перш за все, освіта, охорона здоров'я, наука, фінанси, торгівля, різні професійні та особисті послуги, транспорт

і зв'язок, послуги державних установ. Таким чином, на частку матеріального виробництва залишається приблизно 20% ВВП.

Серед галузей матеріальної сфери промисловість залишається найважливішою, вона як і раніше забезпечує високий рівень технічного розвитку інших сфер господарства. Саме у промисловості сьогодні в першу чергу акумулюються новітні досягнення науково-технічного прогресу (НТП) та передові технології. Американська економіка лідирує у впровадженні результатів НТП у виробництво, в експорті ліцензій на свої відкриття, винаходи і новітні розробки. Все це часто призводить до залежності інших країн від США в галузі науки і техніки.

У своєму дослідженні ми порівнюємо торгівлю товарами без урахування послуг, тому перейдемо до розгляду партнерів США в експорті та імпорті товарів (рис. 1.3., рис. 1.4.).

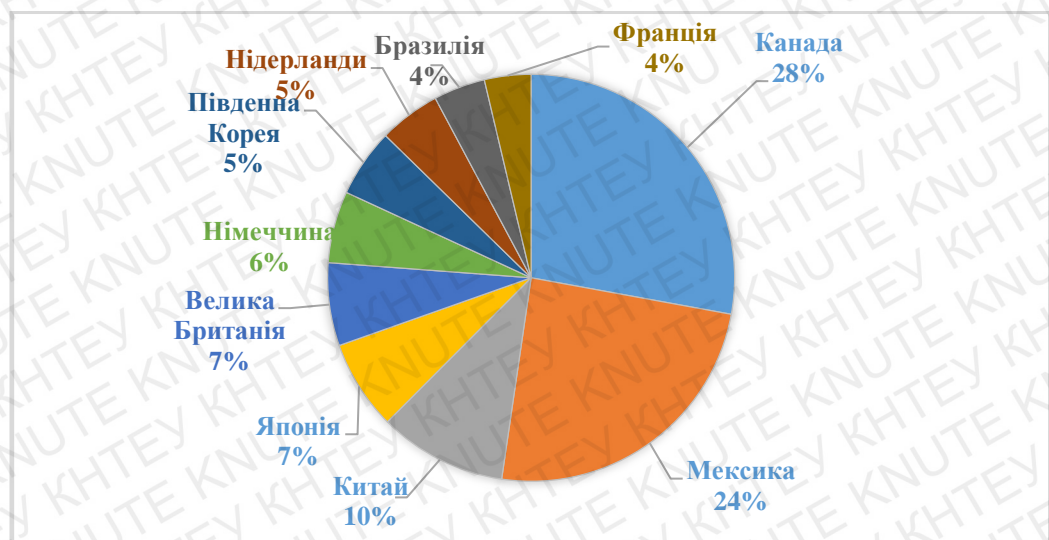

Рис. 1.3. Частка 10-ти найбільших країн-партнерів в експорті товарів з США у 2019 році, % [8]

Найважливішим партнером в експорті американської продукції є Канада. Нагадаємо, що США, Канада і Мексика - учасники Континентальної інтеграційної групи НАФТА, тому пересування товарів і послуг між ними здійснюється безперешкодно [19]. Обсяги експорту у 2019 році досягають 292,34 млрд дол.

Сполучені Штати Америки є домінуючим торговельним партнером Мексики. Багатостороннє взаємне співробітництво між ними зумовлюється географічним

положенням, традиційними економічними і політичними відносинами, активною участю ТНК у розвитку економіки Мексики, розміщенням на її території багатьох підприємств [20]. Об'єм експорту у 2019 році становив понад 256 млрд. дол. і складався з електричного обладнання, мінеральних палив, пластмас та транспортних засобів.

Китай залишається важливим партнером і головним імпортером Сполучених Штатів, а експорт туди склав 106,63 млрд дол. США. Основними експортними категоріями у 2019 році були літаки, машини, електричні машини та обладнання, оптичні та медичні прилади, транспортні засоби, сільськогосподарська продукція. [21]

Експорт американських товарів до Японії у 2019 р. склав 74,7 млрд. дол. США, що становить 4,5% загального обсягу експорту США (7% від обсягу експорту топ-10 партнерів). Головними статтями експорту стали: мінеральне паливо, літаки, оптичні та медичні прилади, машини та електричне обладнання, а також продукти сільськогосподарського сектору. [22]

Що стосується Великої Британії, Німеччини та ЄС в цілому, основний експорт складався з літаків, машин, мінерального палива, обладнання, оптичних та медичних інструментів, фармацевтики, дорогоцінних металів та каменів (у Британію), а також продукції агро-промисловості: сої, горіхів, вина та пива, готових харчових продуктів. [23]

Найбільшим імпортером товарів до Сполучених Штатів у 2019 році став Китай (рис.1.4.) – обсяги імпорту становили 472,46 млрд дол., що складає 18% від загального імпорту товарів, та аж 28% від обсягу імпорту перших 10-ти партнерів. Найбільше Штати імпортували китайські електричні машини, техніку, меблі та предмети інтер'єру, іграшки та пластмаси.

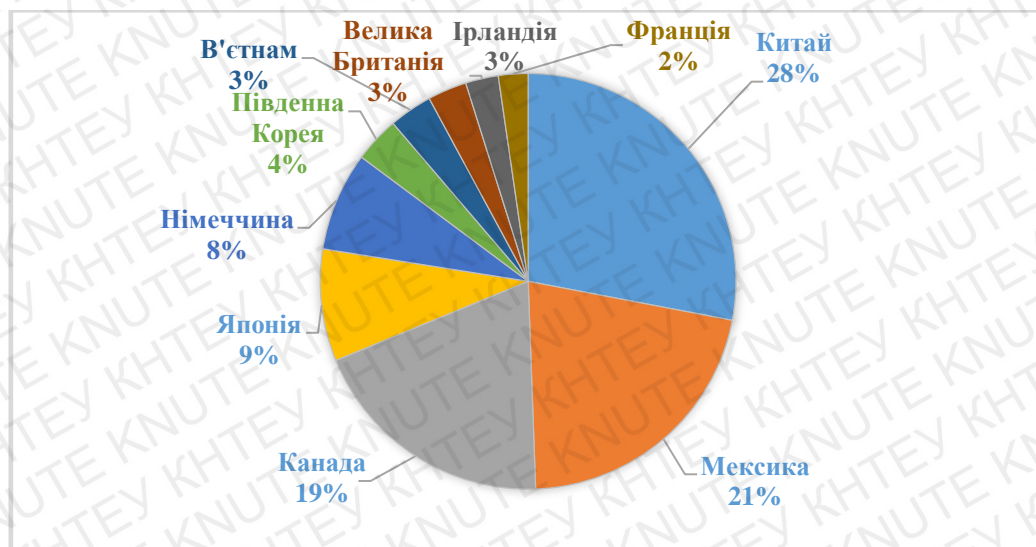

Рис. 1.4. Частка 10-ти найбільших країн-партнерів в імпорті товарів до США у 2019 році, % [8]

Мексика є другою країною за обсягами імпорту. Він дещо збільшився у порівнянні з попереднім роком (+15 млрд дол.) і становив 361,32 млрд дол. Основними категоріями імпорту стали транспортні засоби, електричні машини, мінеральні палива, оптичні і медичні прилади.

Імпорт товарів з Канади склав 326,63 млрд. дол. Головними статтями імпорту були: мінеральні палива, транспортні засоби, машини, пластмаса, сільськогосподарська продукція, перероблені продукти. Японія також є великим поставником транспортних засобів, машин, техніки та електричного обладнання, оптичних приладів та фармацевтичної продукції, загальний імпорт звідти становив 146,97 млрд дол. США.

Вигідність міжнародної торгівлі залежить від того, наскільки ефективною є структура експорту та імпорту кожного з учасників. Товарна структура формується під впливом конкурентних переваг, які має народне господарство країни. [11]

Переглянемо товарну структуру кожної з досліджуваних країн. Товарна структура українського експорту свідчить про екстенсивний напрямок розвитку країни (рис.1.5.).

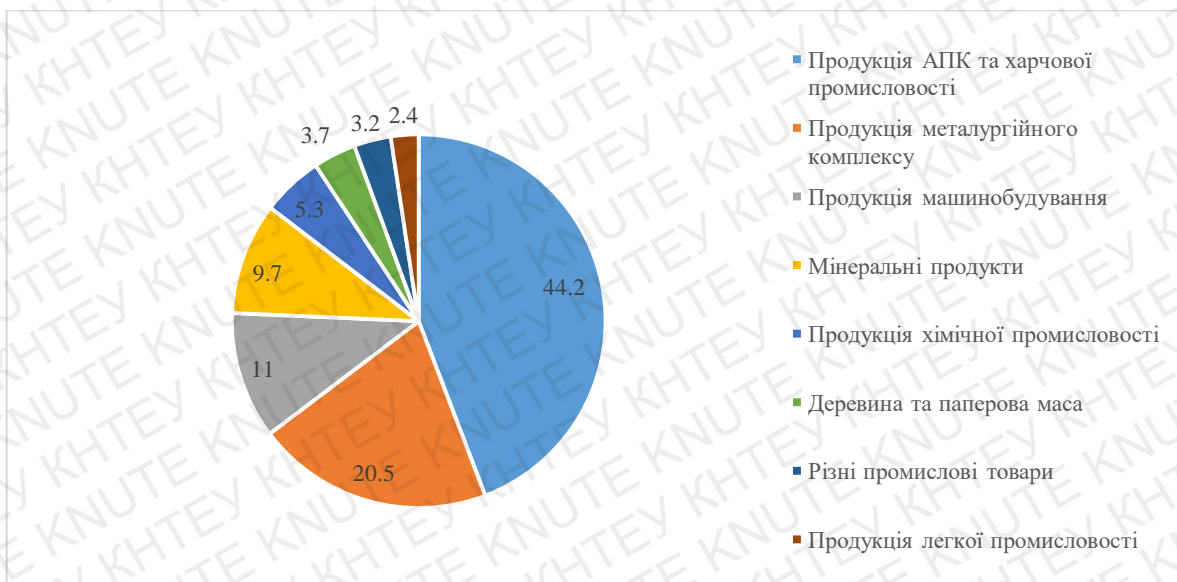

Рис. 1.5. Структура експорту товарів з України у 2019 р., % [16]

В Україні у 2019 році експорт товарів збільшився на 5,8% порівняно з 2018. Основу експорту складає продукція АПК – 22 146,0 млн. дол. (44,2%) та продукція металургійного комплексу – 10 257,8 млн. дол. (20,5%). Далі йде експорт продукції машинобудування – 5 528,4 млн. дол. (11%), мінеральних продуктів – 4 867,1 млн. дол. (9,7%), продукція хімічної промисловості – 2 658,8 млн. дол. та ін. У 2019 році збільшився експорт таких товарів як: кукурудзи (+3 424,4 млн. дол.), пшениці (+1 308, 6 млн. дол.), руд та залізних концентратів (+1 507,5 млн. дол.), соєвих бобів (+607,4 млн. дол.), насіння, частин до залізничних локомотивів, олії соняшникової, макухи, азотних добрив, залізничних вагонів.

Фактори формування показників експорту у 2019 році: значна сировинна спрямованість українського експорту та суттєва залежність вітчизняних підприємств від зовнішнього ринку збуту; продовження торговельної агресії Росії (дія ембарго та інших обмежень щодо поставок на російський ринок українських товарів, заборона з боку Росії транзиту її територією товарів українського походження до третіх країн); системні проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності (відшкодування ПДВ, митне та податкове регулювання). [13]

Імпорт також збільшився на 6,3% порівняно з 2018 роком (рис.1.6).

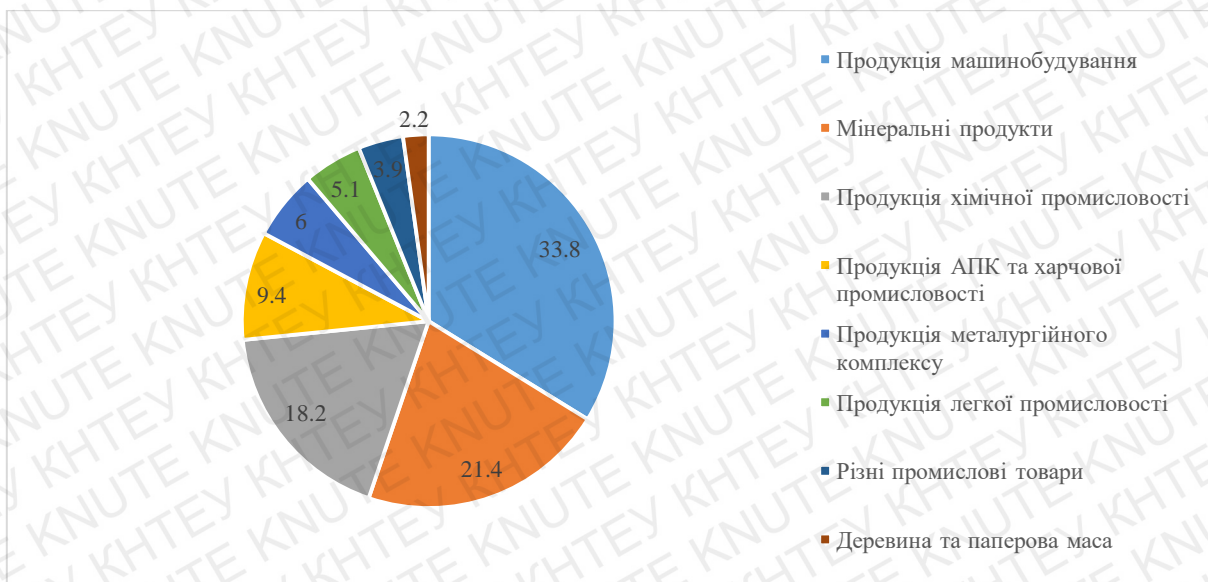

Рис. 1.6. Структура імпорту товарів до України у 2019 р., % [15]

Україна імпортувала велику частку продукції машинобудування – 20 555,1 млн. дол. (33,8%), мінеральних продуктів – 12 984,6 млн. дол. (21,4%), а також продукцію хімічної промисловості – 11 048 млн. дол. (18,2%), продукцію АПК – 5 736 млн. дол. (9,4%), продукцію металургійного комплексу – 3 650,7 млн. дол. (6%), продукцію легкої промисловості – 3 132,5 млн дол. (5,2%). У поточному році порівняно з 2018 р. збільшився імпорт легкових автомобілів (+ 2,74 млн. дол.), транзисторів та діодів (+ 1,27 млн. дол.), енергогенераторних установок (0,4 млн. дол.), лікарських засобів, добрив, трансформаторів, електроенергії, машин, тютюну, металоконструкцій та їх частин.

Структура експорту Сполучених Штатів суттєво відрізняється від українського експорту своєю наукоємністю. Якщо для України притаманні галузі сировинної спрямованості, то для США притаманні галузі з високою місткістю науково-технічного виробництва та автоматизації (рис.1.7.). Такий тип економічного зростання є інтенсивним.

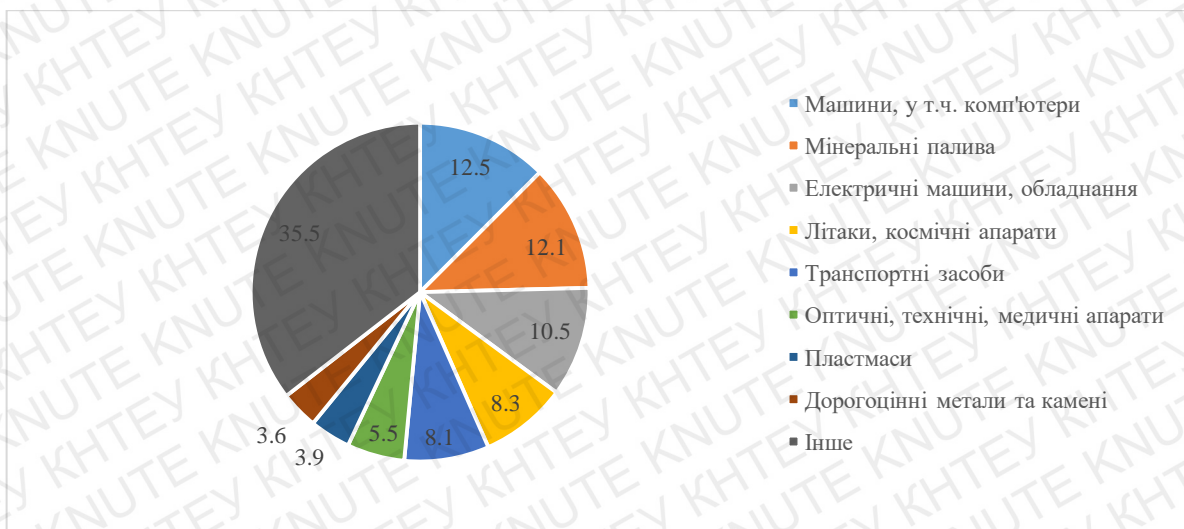

Рис. 1.7. Структура експорту товарів з США у 2019 р., % [8]

На діаграмі ми бачимо, що експорт Сполучених Штатів здебільшого формується з продукції машинобудування, а саме: комп'ютери, електричні машини та обладнання, літаки та космічні апарати, транспортні засоби, оптичні та ін. апарати. Також велику роль грає продукція добувної та хімічної промисловості – мінеральні палива (12,1%), виготовлення пластмас (3,9%), видобуток дорогоцінних металів (3,6%). У категорію «Інше» входять ті статті, доля яких у експорті є меншою, ніж 3,6%, це: фармацевтичні продукти, органічні хімікати, різні хімічні продукти, насіння, зерно, вироби із заліза та сталі та багато іншої продукції. В цілому ця група складає третину загального експорту товарів США.

Імпорт Сполучених Штатів за останні 5 років має тенденцію до зростання, але в 2019 році він зменшився у порівнянні з попереднім роком на 43 940,3 млн дол.

Структура імпорту (рис.1.8.) дещо нагадує структуру експорту. Найбільшу частку експорту складає машинне обладнання (машини, ядерні реактори, котли) – 379 млн дол., далі йде електричне та електронне обладнання – 352 млн дол., транспортні засоби (крім залізничного) – 310 млн дол., мінеральні палива, олії, продукти перегонки – 210 млн дол., фармацевтична продукція – 128 млн дол., товари, не вказані за видом – 113 млн дол., оптичні, фотографічні, технічні апарати – 96 млн дол., меблі та продукція для будівництва – 67 млн дол., пластик – 60 млн дол. У категорію «Інше» входять дорогоцінні камені, органічна хімія, одяг та

взуття, вироби з заліза та сталі, літаки та космічні апарати, гума, харчові продукти, алюміній, деревина, папір та ін.

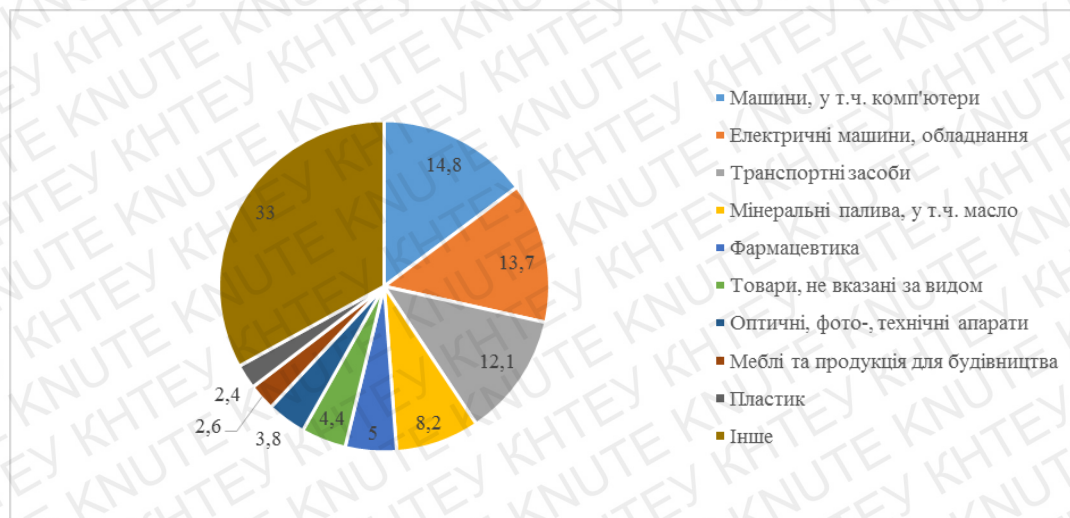

Рис. 1.8. Структура імпорту товарів до США у 2019 р., % [8]

Для оцінки участі держави в зовнішньо-економічних відносинах також досліджують ступінь залучення інвестицій. Іноземні інвестиції є одним з важливіших факторів економічного розвитку держави. Багато країн світу спрямовують свої зусилля на підвищення інвестиційної привабливості задля того, щоб збагатити та розвинути національну економіку. Динаміку притоку ПІІ в кожну з країн можна переглянути на рис. 1.9. та рис. 1.10.

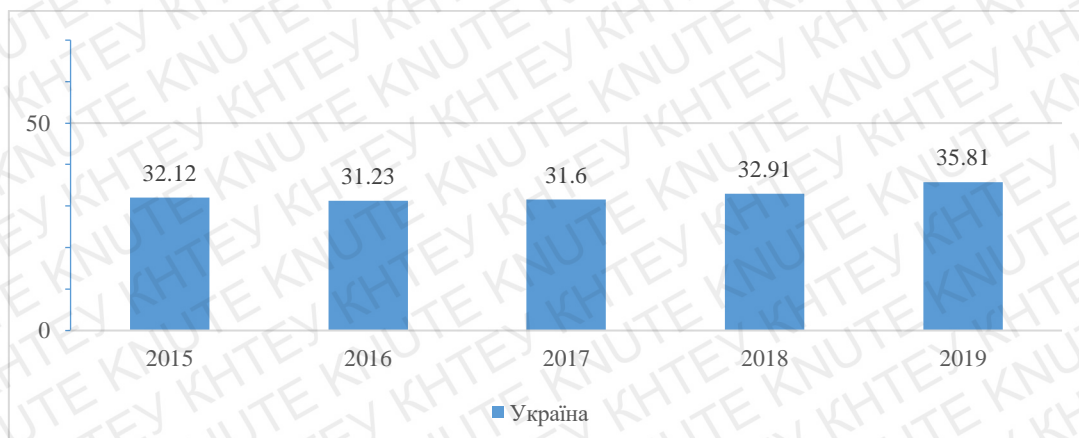

Рис. 1.9. Динаміка притоку прямих іноземних інвестицій в Україну, млн дол. [24]

Як ми бачимо з рисунку, за останні 5 років спостерігається хоч і невелика, але тенденція до збільшення обсягів прямих інвестицій в Україну. Найбільший приток прямих іноземних інвестицій відмічається у 2019 році – 35,809.6 млн дол.

Основними країнами-інвесторами вже протягом деяких років залишаються Кіпр, Нідерланди, Велика Британія, Німеччина та Швейцарія.

Стосовно галузевих пріоритетів, то в іноземних інвесторів вони різні: сьогодні ПІІ наявні в усіх галузях української економіки. Водночас більшість інвесторів, представлених на українському ринку, інвестують у галузі переробної промисловості, а також сферу оптової та роздрібною торгівлі — там, де швидко з'являються нові товари, змінюється асортимент, швидко окупаються витрати та невисокі комерційні ризики. Також популярними є галузі, що не потребують довгострокових капіталовкладень і освоєння нових технологій, зокрема фінансовий сектор та сектор нерухомості.

Процес іноземного інвестування в Україні має певні особливості. По-перше, попри те, що станом на 2018р. прямі іноземні інвестиції до економіки України надійшли близько зі 130 країн світу, основна частина надходжень вже протягом багатьох років припадає на невелику кількість країн. Це свідчить про незначну географічну диверсифікацію країн-експортерів ПІІ до України.

По-друге, ПІІ в Україні утворені двома групами капіталів: тими, що безпосередньо належать іноземним резидентам, та такими, що контролюються іноземними компаніями резидентів України (українські капітали раніше виведені з країни, як правило, до офшорної юрисдикції — round-tripping FDI). Огляд країн-експортерів ПІІ в економіку України свідчить про невисоку частку ПІІ з розвинених країн світу, натомість кількість з офшорних зон — досить значна.

Нинішня географічна структура іноземних інвесторів в Україні не є оптимальною та не відповідає структурі інвесторів, що розміщують свої капітали у переважній більшості розвинених країн. Для української економіки важливі інвестиції саме з країн, які є технологічними лідерами та спеціалізуються на виробництві товарів з високою часткою доданої вартості, а саме зі «старих» країн-членів Європейського Союзу (Франції, Італії, Німеччини), а також США та Японії.

[25]

Беззаперечним є той факт, що в Україні існує низка інвестиційно привабливих факторів, які сприяють розширенню її інвестиційних зв'язків: великий

ємний та фактично конкурентно необмежений внутрішній ринок з більшості товарних позицій; географічне розташування; порівняно дешева та водночас кваліфікована робоча сила; науковий потенціал; розвинена інфраструктура (наявність портів, мостів, летовищ, складів, систем зв'язку, водопостачання) та інше. [25]

У 2019 році вкладення прямих іноземних інвесторів на придбання, створення або розширення бізнесу в США склали 194,7 млрд доларів, і зменшились на 37% у порівнянні з 2018 роком (рис. 1.10)

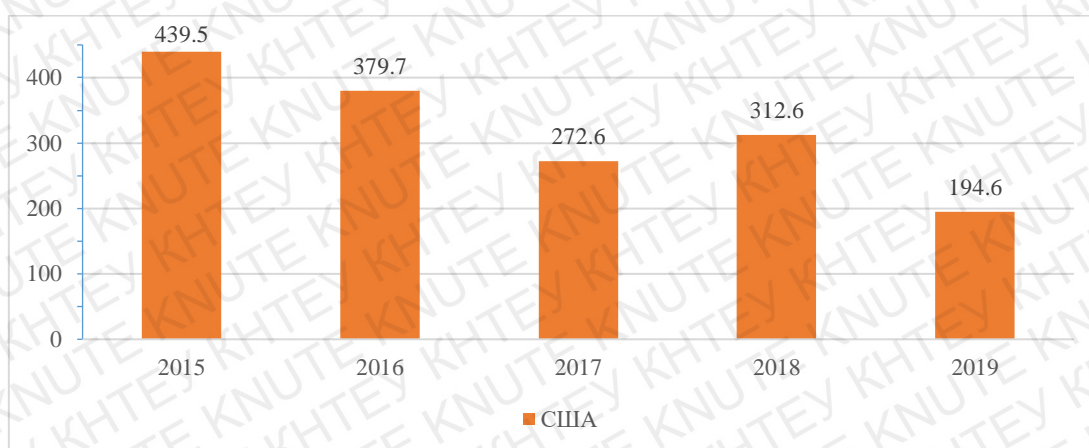

Рис. 1.10. Динаміка притоку прямих іноземних інвестицій в США, млрд дол.
[26]

Як і в попередні роки, придбання існуючого бізнесу становило переважну більшість загальних інвестицій – 190,7 млрд дол., інвестиції на створення нового бізнесу – 2,5 млрд дол., а інвестиції на розширення існуючого іноземного бізнесу – 1,5 млрд. доларів. В цілому простежується тенденція до скорочення притоку ПІІ більш ніж в 2 рази за останні 5 років.

У поточному році інвестори найбільше залучали інвестиції у галузі промисловості, а саме: хімічну промисловість, транспорт і складування та видавничу галузь.

За країною кінцевого бенефіціарного власника найбільшою країною-інвестором було Великобританія, витрати якої склали 40,4 мільярда доларів. Канада (35,7 млрд. дол.) була другою за величиною країною-інвестором, за нею йдуть Німеччина (21,6 млрд. дол.) та Японія (17,8 млрд. дол.).

На даний час США залишаються найбільшим реципієнтом прямих іноземних інвестицій у світі. Однак з розвитком світової економіки США повинні активно конкурувати за збереження існуючих та залучення нових інвестицій. Керівники компаній з усього світу, перевіряючи, де розмістити ПІІ, мають приймати рішення на основі факторів, якими володіє країна, а саме: наявність робочої сили та ставки заробітної плати, складність податкових кодексів, політичний устрій країни, рівень освіти, прозорість регуляторного середовища, стан інфраструктури тощо.

Сполучені Штати історично мають такі сильні сторони як: рівень розвитку інновацій, різноманітну освічену та продуктивну робочу силу, сприятливі умови для бізнесу. Серед прикладів вдалого інвестування можна привести японський конгломерат Honda, який має найтривалішу виробничу присутність у США серед усіх міжнародних автовиробників; швейцарську ТНК Nestle, що має 87 заводів у 47 штатах; швейцарську фармацевтичну корпорацію Novartis; Bridgestone Americas – дочірню компанію США японського Bridgestone, провідного світового виробника шин та гуми. [27]

Таким чином, у даному підрозділі ми проаналізували показники зовнішньоекономічної діяльності України та США по відношенню до всього іншого світу. З'ясували, які обсяги торгівлі мають країни, проаналізували їх динаміку за останні 5 років, дослідили товарну та географічну структуру торгівлі, а також інвестиційні потоки. У наступному підрозділі ми маємо дослідити саме українсько-американські економічні зв'язки.

1.2. Дослідження стану торговельно-економічного партнерства між країнами.

Як відомо, Сполучені Штати відіграють одну з ключових ролей у світовій політиці та економіці. Глобалізація світових процесів, у тому числі й економічних, призводить до того, що від стану економіки США великою мірою залежить економічна ситуація в багатьох державах світу, у тому числі й в Україні. Тому нам важливо не тільки підтримувати стабільні відносини з американською стороною, але й покращувати їх з метою подальшого поглиблення партнерства.

Офіційне закріплення торговельно-економічного співробітництва між США та Україною відбулося у 1992 р. в Угоді про торговельні відносини [28]. У цьому документі прописані основні принципи співробітництва, такі як недискримінаційний режим для товарів та послуг, заходи для заохочення розширення комерційних контактів з метою збільшення торгівлі, спрощення процедури роботи торгових урядових представництв із громадянами, а також режим роботи комерційних представництв, порядок вирішення спорів.

Подальші спільні заяви щодо розвитку торгівлі, інвестицій та співробітництва в галузі економіки і торгівлі були покликані підсилити угоду 1992 р. У цих заявах йшлося про приєднання України до Генеральної Системи Преференцій США [29].

Ще одним важливим документом є Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки [30]. Він свідчить про те, що уряди обох країн визнають переваги, які сторони можуть отримати від зростання міжнародної торгівлі та інвестицій, тому вирішили створити Українсько-Американську Раду з торгівлі та інвестицій. У її обов'язки входить: моніторинг торговельних і інвестиційних відносин між сторонами, розширення торгівлі і інвестицій; захист прав інтелектуальної власності, прав робітників, навколишнього середовища; визначення перешкод в торгівлі та інвестиціях між сторонами і їх усунення тощо.

Наразі було проведено дев'ять засідань Ради, останнє з яких було 1 листопада 2019 р. [31]. Під час цього засідання учасники обговорили ключові спільні зусилля щодо формування сприятливого бізнес-клімату в Україні. Зокрема, йшлося про збільшення притоку інвестицій, розширення можливостей двосторонньої торгівлі та доступу до ринків на взаємовигідних умовах, зокрема щодо сільськогосподарської продукції, включаючи питання безпеки харчових продуктів.

Ключовим документом двосторонньої співпраці є Хартія Україна – США про стратегічне партнерство, що була підписана 19.12.2008 р. Найбільш значущим є положення цієї хартії, де наголошується, що співробітництво між двома

демократичними державами ґрунтується на спільних цінностях та інтересах. Це включає поширення демократії та економічної свободи, захист безпеки та територіальної цілісності, забезпечення верховенства права, підтримку інновацій і технічного прогресу. [32].

Важливу роль у вищезазначеній Хартії має 3-й розділ, що стосується співробітництва у економічній, торговельній та енергетичній сферах. В ньому йдеться мова про те, що Україна та США мають наміри розширити співробітництво з метою сприяння створенню робочих місць, економічному зростанню, підтримки реформ та лібералізації економіки, розвитку сприятливого для торгівлі та інвестицій бізнес-клімату і удосконалення доступу на ринки товарів та послуг.

Ще однією значною подією останніх років, що мала на меті посилити співпрацю двох країн, стала Перша офіційна торговельна місія Міністерства торгівлі США (жовтень 2018 р.), яка прибула для пошуку перспективних об'єктів для інвестицій в Україні. Спільний інтерес обох країн лежить у площині агробізнесу, енергетиці, інфраструктурі, ІТ, промисловій співпраці [33].

Хоча обидві країни зазначають, що двостороння торгівля є дуже важливою, проте за обсягами українського товарного експорту на кінець 2019 р. США знаходяться на 8-му місці (як ми зазначали раніше). Серед країн-імпортерів США займають 5 позицію. Україна ж має зовсім незначну долю серед партнерів США.

У таблиці 1.4 зображені дані експорту, імпорту, сальдо та зовнішньоторговельний оборот за 2015 - 2019 роки [6].

Таблиця 1.4

Динаміка обсягів торгівлі товарами між Україною та США, млн дол.

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Співвідношення 2019 р./2018 р.
Експорт	481,8	426,5	828,1	1111,3	978,9	-132,4
Імпорт	1480,6	1687,8	2524,6	2962,3	3284,1	321,8
Сальдо	-998,8	-1261,3	-1696,5	-1851	-2305,2	-
ЗТО	1962,4	2114,3	3352,7	4073,6	4263	189,4

Джерело: Держстат [6]; експортером за даною таблицею виступає Україна, імпортером - США

З одного боку, просліджується позитивна тенденція у зростанні зовнішньоторговельного обороту за останні 5 років: він збільшився у більш ніж два рази. Однак, це відбувається переважно за рахунок збільшення імпорту з кожним роком. Експорт також поступово зростає, його максимум припадає на 2018 рік – 1111,3 млн доларів, але у 2019 він скоротився і становив 978, 9 млн доларів.

Так як з США Україна не має Угоди про вільну торгівлю, українські товари підпадають під діючі антидемпінгові митні обмеження. За версією Всесвітньої асоціації виробників сталі, у світовому рейтингу найбільших виробників сталі за 2019 р. США займає четверте місце, а Україна – 13-те [34], тому зрозуміло, що Америка зацікавлена в економічному захисті власного сталевого сектора. Ситуація з протекціонізмом стала жорсткішою після введення Дональдом Трампом 25%-го мита на сталь будь-якого походження (окрім кількох держав), що сталося на початку 2018 р. [35]

Незважаючи на ці запобіжні заходи, у товарній структурі українського експорту до США саме на чорні метали припадає велика частка – 53,2% (табл. 1.5). І за останні кілька років вона постійно збільшувалася. Водночас з 520,9 млн дол., які надійшли в Україну від продажу чорних металів, левову частку забезпечив продаж чавуну. Справа в тому, що товарний чавун не підлягає обкладенню митом при експорті до США, тому обсяги його експорту в натуральному вираженні щороку збільшуються.

Таблиця 1.5

Товарна структура українського експорту до США у 2019 році

Назва товару	Вартість, млн дол.	% до загального обсягу
Чорні метали	520,97	53,2
Вироби з чорних металів	158, 67	16,2
Продукти переробки овочів	35,32	3,6
Електричні машини	25,65	2,6
Жири та олії тваринного або рослинного походження	24,71	2,5
Літальні апарати	19,83	2,0
Реактори ядерні, котли, машини	19,34	2,0
Руди, шлаки і зола	15,88	1,6
Прилади та апарати оптичні, фотографічні	11,39	1,2
Деревина і вироби з деревини	11,32	1,2
Інше	294,5	13,9

Джерело: Держстат [36]

Що стосується виробів із чорних металів, то їхня частка в структурі товарного експорту посідає друге місце і складає 16,2%. Відповідно, зі 158,67 млн дол., які Україна отримала від продажу виробів із чорних металів, майже вся сума припадає на безшовні сталеві труби. Зазначимо, що з 2014 р. на українські сталеві труби діє експортне мито в розмірі 7,47% [37]. Від експорту продуктів переробки овочів Україна отримала 35,3 млн дол. Основні групи товарів цієї статті соки, консервовані помідори, незаморожені овочі без оцту та з додаванням оцту.

Якщо брати до уваги імпорт між Україною та США, то у 2019 році він становив 3284,1 млн дол. і значно перевищує експорт – у 3,3 рази. Як наслідок – від’ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу. У структурі імпорту американських товарів (табл. 1.6) найбільшу частку займають енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки – 30,4%; на другій позиції знаходяться засоби наземного транспорту, крім залізничного – 21,5%; реактори ядерні, котли, машини, апарати і механічні пристрої, їх частини – 10,7%; електричні машини – 5%. На перші дві позиції припадає більше половини сукупного імпорту України, а саме 51,9%.

Таблиця 1.6

Товарна структура українського імпорту з США у 2019 році

Назва товару	Вартість, млн дол.	% до загального обсягу
Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	999,32	30,4
Засоби наземного транспорту крім залізничного	707,15	21,5
Реактори ядерні, котли, машини	352,42	10,7
Електричні машини	162,74	5,0
Прилади та апарати оптичні, фотографічні	136,28	4,1
Насіння і плоди олійних рослин	112,14	3,4
Фармацевтична продукція	111,61	3,4
Пластмаси, полімерні матеріали	96,1	2,9
Вироби з чорних металів	62,47	1,9
Риба і ракоподібні	61,17	1,9
Інше	482,7	14,8

Джерело: Держстат [36]

На сьогодні проблем дискримінаційного характеру в торговельній сфері між Україною та США немає, проте залишаються питання застосування з боку США до України антидемпінгових та компенсаційних захисних заходів, запроваджених

на імпорт деяких видів продукції металургійної та хімічної промисловості. Більш детально їх було розглянуто у пункті 2.1.

Позитивним моментом у сфері торгівлі є те, що США надає Україні торгові преференції згідно з Генеральною системою преференцій США (GSP). Вона призначена для сприяння економічному зростанню в країнах, що розвиваються, шляхом надання пільгового безмитного ввезення на територію США до 5 000 видів товарів із визначених американським урядом країн – бенефіціарів GSP (121 країна і територія). Продукція, що підпадає під безмитний режим ввезення в рамках GSP, включає, зокрема, широкий асортимент промислових товарів, різні види хімічних речовин та мінералів, окремі будівельні матеріали, ювелірні вироби та килими, деякі види сільськогосподарської і рибної продукції та ін. [38]

Цікаво, що у динаміці торгівлі послугами (табл. 1.7) ми спостерігаємо позитивний приріст як за останні 5 років, так і за минулий 2019 рік. Експорт послуг переважає над експортом товарів на 240,5 млн дол. і становить 1219,4 млн дол. Імпорт послуг, навпаки, значно менший за імпорт товарів – у 6,6 разів – і становить 495,6 млн дол.

Таблиця 1.7

Динаміка обсягів торгівлі послугами між Україною та США, млн дол.

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Співвідношення 2019 р./2018 р.
Експорт	666,4	717,3	848,2	1011,7	1219,4	207,7
Імпорт	487,2	693,6	644,9	461,1	495,6	34,5
Сальдо	179,2	23,7	203,3	550,6	723,8	-
ЗТО	1153,6	1410,9	1493,1	1472,8	1715	242,2

Джерело: [6]; експортером за даною таблицею виступає Україна, імпортером - США

Вже кілька років поспіль левову частку послуг українці надають американцям в сегменті ІТ – 66,8%, транспортні послуги займають 15,8% експорту, третю позицію в експорті займають різні ділові, професійні та технічні послуги – 11,8%. На думку П. Клімкіна, «надзвичайний потенціал для торгових відносин України та Штатів насамперед мають саме сфери послуг, інвестицій та високих технологій».

США активно співпрацюють з Україною щодо поширення демократичних засад державного управління, передачі досвіду щодо реформування судової, адміністративної систем.

Співробітництво між фінансовими і діловими колами обох країн сприяє поглибленню стратегічного партнерства, а також залученню інвестиційних ресурсів в економіку нашої країни. Інтерес американських корпорацій найбільше зосереджується у сфері високих технологій. Нині на території України зареєстровано багато підприємств з американським капіталом. Найбільш привабливими сферами для американських інвесторів залишаються сільське господарство, торгівля і фінансовий сектор.

Сьогодні ці компанії збільшили свою присутність в Україні й зосередились у таких сферах, як інтернет-розробка програмного забезпечення, індустрія послуг. Привабливою для інвесторів залишається порівняно недорога та висококваліфікована робоча сила. Підприємці обох країн, незважаючи на наявність певних ризиків, перешкод і проблем, зацікавлені у зростанні обсягів двосторонньої торгівлі, розширенні напрямів двостороннього співробітництва [47], однак основними перешкодами для приходу іноземних інвестицій до України є поширення корупції, недовіра до судової системи, нестабільна фінансова система, монополізація та олігархізація ринків.

Активний розвиток українсько-американської торговельної співпраці існує внаслідок ліквідації проблем дискримінаційного характеру, з якими стикалися українські виробники і підприємства в США (антидемпінгові розслідування тощо). Проте зберігаються певні суперечності, які призводять до гальмування розвитку торговельних відносин, до росту негативного сальдо в українськоамериканській торгівлі товарами. Серед основних проблем, які зумовлюють зміну тенденцій у зовнішній торгівлі в останні роки між Україною та США і посилюють ріст негативного торговельного сальдо, виділяються такі:

- 1) падіння попиту й цін на українську продукцію металургійної і хімічної промисловості;
- 2) ріст вартості імпортованої енергетичної сировини в Україну;

- 3) зношеність основних виробничих фондів українських підприємств, що зумовлює зниження якості та конкурентоспроможності українських товарів на американському ринку;
- 4) наслідки світової валютно-фінансової та економічної кризи;
- 5) наявність нетарифних обмежень доступу на американський ринок через українську систему сертифікації і стандартизації продукції;
- 6) недостатній рівень захисту інтелектуальної власності в Україні;
- 7) високий рівень корупції й низький рівень виконавської дисципліни;
- 8) призупинення антидемпінгових розслідувань проти деяких українських підприємств металургійної та хімічної промисловості, які постачають свою продукцію у США;
- 9) недосконалість українського законодавства у торговельній та інвестиційних сферах тощо. [39]

Позитивні тенденції щодо активізації торговельних відносин між двома країнами свідчать про стійку динаміку зростання обсягів українсько-американської торгівлі товарами і послугами. За умов інтенсифікації торговельної співпраці та створення в Україні сприятливого торговельно-інвестиційного клімату США займе передові позиції серед торговельних партнерів України й увійде до п'ятірки найбільших «гравців» на українському ринку. Згодом торговельна співпраця може розширитися завдяки диверсифікації поставок українських товарів на американський ринок при ефективному проведенні економічних реформ в Україні.

Співробітництво з США може орієнтуватися на залучення американських компаній та інвестицій у реалізацію структурних проектів у таких галузях, як видобуток нафти і газу на шельфі Чорного моря, промисловий видобуток шахтного метану, суднобудування, аерокосмічна промисловість, хімічна індустрія, інформаційні й комерційні технології, сільське господарство, виробнича та соціальна інфраструктура. Це можна зробити тільки за умови створення сприятливого інвестиційного клімату, який зумовить притік прямих інвестицій і, відповідно, призведе до зростання обсягів двосторонньої торгівлі товарами і послугами.

Висновки до розділу 1.

У даному розділі ми порівняли зовнішньоторговельні обороти України та Сполучених Штатів. Звісно ж, масштаби торгівлі цих країн не спільномірні між собою: якщо оборот України сумарно становить 110 млрд доларів, то американський оборот становить 4 трлн 212 млрд доларів, роблячи Штати одним із лідерів світової економіки.

Що стосується структури експорту та імпорту, вони також суттєво відрізняються. Якщо для українського експорту притаманні галузі сировинної спрямованості, то для США притаманні галузі з високою місткістю науково-технічного виробництва та автоматизації.

З точки зору географічної структури країн мають спільні ринки торгівлі – вони щільно співпрацюють з країнами ЄС та Китаєм. Але крім цього кожна країна більшою мірою співпрацює зі своїми сусідами: для США це Канада та Мексика, для України це Росія, Білорусь, Туреччина. Ми також можемо сказати, що українська економіка залежить від співпраці з США, адже вони знаходяться на 8-му місці за українським експортом, та на 5-му – за імпортом до України. Україна ж, навпаки, не має серйозного впливу на американську економіку, і є на 59-му місці за експортом, та на 71-му за імпортом.

Інвестиційна привабливість Америки є дуже високою, адже країна – найбільший реципієнт ПІІ у 2019 році, завдяки сприятливому бізнес-клімату та розвитку інновацій. Україна також активно шукає інвесторів з розвинених країн, проте теперішня ситуація свідчить про те, що найбільша кількість інвестицій, на жаль, поступають до нас з офшорних зон.

Хоча обидві країни зазначають, що двостороння торгівля є дуже важливою, сьогодні місце України у зовнішньоторговельній політиці США залишається досить невизначеним та нестабільним. Протягом всього часу незалежності України було підписано декілька угод та хартій про співробітництво, проведено декілька засідань Українсько-Американської Ради з торгівлі та інвестицій, безліч зустрічей представників торговельних міністерств, а також прибуття Першої офіційної

торговельної місії Міністерства торгівлі США з метою пошуку перспективних об'єктів для інвестицій в Україні.

Незважаючи на активну торговельно-економічну співпрацю між двома країнами, тенденції динаміки та структури двосторонньої торгівлі останніх років між Україною та США вказують на значні проблеми у сфері двосторонніх торговельно-економічних відносин. Це насамперед проявляється у значному послабленні торговельних зв'язків та зменшенні обсягів двосторонньої торгівлі.

Вирішення цих та інших поточних та довгострокових проблем розвитку українсько-американської торговельно-економічної співпраці є особливо актуальним, оскільки насамперед сприятиме підтриманню позитивної динаміки економічного зростання та прискоренню інтеграції України до міжнародних структур і організацій.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США

2.1. Оцінка факторів впливу на торговельно-економічні відносини між Україною та США.

Як було вже зазначено раніше, засади торговельного співробітництва України і США хоч поступово і реалізуються, проте дуже повільними та незначними темпами. Очевидним є той факт, що для США та американських інвесторів українська економіка не має пріоритетного напрямку, що не можна сказати про Україну. Чому ситуація не змінюється, і які фактори впливають на це, ми розглянемо в цьому розділі.

Перед тим, як країни домовляються співпрацювати між собою, вони мають деякий час стежити за діяльністю країни – майбутнього партнера, а також аналізувати економічну ситуацію одна одної. Існує багато факторів, що впливають на ступінь взаємодії у торгівлі. Одним з таких є економічний клімат.

Отже, потрібно проаналізувати та порівняти економічний клімат в двох досліджуваних країнах, який може стати підґрунтям для подальшого розвитку партнерських відносин. Це добре висвітлюють рейтинги та індекси, що були розроблені та підраховані міжнародними організаціями для оцінки розвитку економіки країн світу.

Одним із таких рейтингів є *Індекс глобальної конкурентоспроможності* (The Global Competitiveness Index), що був розроблений за методикою Всесвітнього економічного форуму. Індекс глобальної конкурентоспроможності складений з 113 змінних, які детально характеризують конкурентоспроможність країн світу, що знаходяться на різних рівнях економічного розвитку. Всі змінні об'єднані в 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність.

У стратегічному документі Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [40], який був розроблений у 2014 році за ініціативою президента Петра Порошенка, передбачено, що буде досягнуто 25 ключових показників, що оцінюють хід виконання реформ та програм, а також те, що Україна увійде до 40 кращих держав світу за індексом конкурентоспроможності.

Однак, за підсумками 2019 року Україна втратила 2 позиції у рейтингу [41], тим самим опустилася на 85-е місце серед 141 країни, індекс становив 57.0. Основний регрес зафіксовано у сфері фінансових систем й у сфері охорони здоров'я. Водночас другий рік поспіль значно покращуються позиції країни за критеріями: ринок товарів, ринок праці та інституціональний розвиток, освіта та рівень розвитку бізнесу.

Сполучені Штати у 2018 році займали перше місце за цим рейтингом, але у 2019 р. опустилися на друге, поступившись Сінгапуру. Індекс становив 83.7. США отримали найвищий бал у світі за категоріями «легкість пошуку кваліфікованих співробітників» та «наявність венчурного капіталу», а також за динамікою бізнесу.

Таким чином, можна сказати, що Україна на Сполучені Штати дуже відрізняються за показникам у цьому рейтингу: США майже беззаперечні лідери, а Україна наближена до аутсайдерів у списку.

Ще одним з найважливіших рейтингів для порівняння є *Індекс легкості ведення бізнесу* (Ease of Doing Business Index). Він укладається Світовим Банком на основі річних даних для порівняння простоти підприємницької діяльності між країнами світу. На відміну від подібних досліджень, Індекс легкості ведення бізнесу засновується лише на вивченні законів, постанов та правил, що стосуються ведення підприємницької діяльності. Індекс не враховує загальніші умови, такі як інфраструктура, інфляція та злочинність. [42]

У таблиці 2.1 були наведені показники України за Індексом легкості ведення бізнесу за останні 5 років.

Таблиця 2.1

Динаміка індексу легкості ведення бізнесу України за індикаторами

Індикатори	Набрані бали, (0-100)				
	2015	2016	2017	2018	2019
Початок бізнесу	87.35	93.88	94.40	91.05	91.07
Робота з дозволами на будівництво	75.29	61.36	61.42	75.81	76.91
Отримання електропостачання	32.65	54.84	58.45	58.80	59.17
Реєстрація майна	74.82	69.44	69.61	69.61	69.74

Продовження табл. 2.1

Отримання кредиту	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00
Захист прав інвесторів	48.33	53.33	56.67	55.00	58.33
Сплата податків	70.33	70.69	72.72	80.77	79.35
Міжнародна торгівля	53.96	57.11	64.26	64.26	77.62
Забезпечення контрактів	66.25	63.72	58.96	58.96	63.59
Вирішення питання неплатоспроможності	31.17	31.05	27.50	28.24	31.72
Загальний бал	61.52	63.04	63.90	65.75	68.25

Джерело: [43]

За останні роки спостерігається позитивна динаміка росту індексу. Він збільшився на 6.73 одиниці за цей час. Найбільшого прогресу досягли категорії «отримання електропостачання», «міжнародна торгівля», «захист прав інвесторів». Проте Україна знаходиться в рейтингу досить далеко від рівня розвинених країн. Переглянемо показники США за даним рейтингом (табл.2.2):

Таблиця 2.2

Динаміка індексу легкості ведення бізнесу США за індикаторами

Індикатори	Набрані бали, (0-100)				
	2015	2016	2017	2018	2019
Початок бізнесу	91.22	91.22	91.23	91.23	91.23
Робота з дозволами на будівництво	78.87	76.73	75.74	75.77	77.88
Отримання електропостачання	79.52	81.52	83.39	82.14	82.15
Реєстрація майна	82.92	76.85	76.80	76.80	76.87
Отримання кредиту	95.00	95.00	95.00	95.00	95.00
Захист прав інвесторів	65.83	64.67	64.67	64.67	64.67
Сплата податків	80.84	80.81	83.85	84.13	84.14
Міжнародна торгівля	88.25	72.61	92.01	92.01	92.03
Забезпечення контрактів	67.26	92.01	72.61	72.61	72.61
Вирішення питання неплатоспроможності	90.12	90.12	89.19	91.07	90.91
Загальний бал	81.98	82.15	82.45	82.54	82.75

Джерело: [43]

Показники Сполучених Штатів залишаються майже незмінними з роками. За 5 років індекс зріс лише на 0.77 балів. Поступово підвищуються бали у таких категоріях: «сплата податків», «міжнародна торгівля» та «забезпечення контрактів».

У 2019 році Україна за Індексом легкості ведення бізнесу посіла 71 місце з набраними балами 68.25, а Сполучені Штати – 8 місце з балами 82.75. [43]

Ще одним цікавим індексом для порівняння є *Глобальний індекс інновацій*. Він складений Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ООН) та Корнелльського Університету. Оцінка Міжнародного інноваційного індексу є частиною великого дослідження, в якому розглядалися як комерційні результати інноваційної діяльності в країнах, так і активність урядів щодо заохочення та підтримки інноваційної діяльності в своїй державній політиці.

Глобальний індекс інновацій складений з 82 різних змінних, які детально характеризують інноваційний розвиток країн світу, які перебувають на різних рівнях економічного розвитку.

За цим рейтингом Сполучені Штати займають 3 місце у світі в 2019 році, що є кращим результатом у порівнянні з попередніми роками [44]. Вони утримують свої лідируючі позиції у таких категоріях як кредитне та інвестиційне середовище, ступень місцевої конкуренції, досвідченість місцевих ринків. Також США можуть похвалитися своїми провідними компаніями та університетами, що займаються НДДКР, а також надходженням інтелектуальної власності та кількістю наукових публікацій. США є світовим лідером за якістю інновацій і найбільшою кількістю науково-технічних кластерів, таких як Сан Хосе, Купертіно, Маунтін-В'ю.

Україна посіла 47 місце у поточному 2019 році. У 2018 році вона займала 43 місце, у 2017 – 50 місце відповідно. У рейтингу зазначено, що Україна виробляє більше інноваційної продукції порівняно зі своїм рівнем інвестицій в інновації, а також має високі бали за критеріями: людський капітал та наукові дослідження, досвідченість бізнесу, рівень знань та технологічні/творчі результати, інституції.

Найбільший рейтинг Україна має у таких категоріях як: вища освіта та нематеріальні активи, де країна входить в топ-40 у всьому світі. Але порівняно з іншими європейськими країнами, вона демонструє показники нижче середнього.

Індекс сприйняття корупції – це щорічний рейтинг країн світу, що укладається антикорупційною організацією Transparency International з 1995 року. Країни у рейтингу впорядковані за показником рівня корупції, який базується на

оцінках підприємців та аналітиків, де за шкалою від 100 – немає корупції, до 0 – сильна корупція.

Україна за результатами цього рейтингу у 2019 році посіла 126-е місце зі 180 країн, набравши 30 балів з можливих 100 [45].

ІСК враховує дослідження за останні два роки. З початку 2017-го в Україні фактично відбувалося згорання процесу реформ і боротьби з корупцією. Влада дедалі активніше намагалася обмежити незалежність антикорупційних органів, затягувала запуск Вищого антикорупційного суду, створювала штучні законодавчі обмеження.

Варто враховувати, що як і інші рейтинги, ІСК може досить повільно відображати фактичні зміни по країні, тому що для цього іноді потрібно кілька років. Коли держави активно борються з корупцією, часом їхній результат навіть погіршується, бо починають висвітлюватися корупційні скандали.

Сполучені Штати Америки отримали найнижчий бал за останні вісім років за Індексом сприйняття корупції, що склав 69 балів зі 100. Американські політики вважають, що причиною цьому слугують слабкі сторони та прогалини законодавства, завдяки чому процвітає транснаціональна корупція та корупційні скандали. Вирішенням цих проблем можуть стати двопартійне законодавство, Закон про нелегальні грошові кошти та Закон про корпоративну прозорість. [46]

Індекс глобалізації КОФ вимірює глобалізацію за економічними, політичними і соціальними показниками життя суспільства. Керівники проекту визначають глобалізацію як процес, який руйнує національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління.

Цей процес також створює складні відносини взаємозалежності і взаємозв'язку, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітал, ідеї і т.д. У зв'язку з цим індекс включає в себе змінні, що вимірюють політичні, економічні та соціальні аспекти глобалізації.

З економічної точки зору вимірюється ступінь економічної інтеграції; відслідковується рух товарів і послуг, вивчаючи зміну частки кожної країни в

міжнародній торгівлі; вимірюється відкритість національних економік, зіставляючи внутрішні і світові ціни; відслідковується рух грошових потоків.

Останні роки індикатори глобальної інтеграції демонструють значний ріст. Це можна простежити на пошкваленні туристичного бізнесу, рекордній оцінці трафіку міжнародних телефонних переговорів, поширення та розширення мережі Internet і т. д.

Практичні цифри виявляються дуже несподіваними, починаючи від швидкості і масштабів глобальної інтеграції і закінчуючи впливом глобалізації на різницю в доходах населення, процеси демократизації і ступінь корумпованості окремо узятій країни. Наприклад США, що має зовнішні риси світового панування, виявляється не є лідером в глобальних інтеграційних процесах, знаходячись на 23-му місці серед країн світу, з індексом 82.41. Україна знаходиться відносно недалеко від сполучених Штатів, посідаючи 45-е місце з індексом 74.83. [47]

Найкраще використали процес глобалізації у 2019 році такі країни як Швейцарія, Нідерланди, Бельгія, Швеція, Велика Британія. Це зумовлено тим, що ці невеликі за розміром країни використали глобальні ринки щоб отримати ті товари, фінансові засоби та послуги, які неможливо отримати чи виробити на національному рівні, а з іншого боку вони глобалізували свої унікальні ресурси (вигідне географічне положення, унікальні людські, інтелектуальні чи геокліматичні ресурси), що і забезпечило їм місце та певну цінність у глобальному розподілі праці.

Індекс економічної свободи – показник, який щорічно розраховується виданням Wall Street і Heritage Foundation. Індекс економічної свободи є інструментом для поглибленого аналізу економік у всьому світі та розраховується на підставі 12 показників згрупованих в 4 широкі категорії, або стовпи економічної свободи: верховенство права (захист прав власності, ефективність судової системи, урядова сумлінність); обмеження уряду (податковий тягар, державні витрати, фіскальне здоров'я); регуляторна ефективність (свобода бізнесу, свобода ринку праці, монетарна свобода); відкритість ринків (свобода торгівлі, свобода інвестицій, фінансова свобода).

За цим рейтингом Україна посіла 147-е місце за балом 52.3, таким чином економіка нашої країни потрапила до списку держав з «переважно невільною економікою» [48]. Порівняно з минулим роком ситуація трохи покращилася у таких категоріях як «свобода бізнесу і прав власності», «фіскальне здоров'я», і погіршилася у «свободі торгівлі» та «свободі праці».

У США ситуація очікувано краще: країна посіла 12-е місце у світі з рейтингом 76.8 зі статусом переважно вільної економіки. Загальний бал збільшився через значне покращення у категоріях «податкове навантаження», «сумлінність уряду», що значно випереджає помірне падіння фінансового стану, свободи праці, грошової свободи та свободи торгівлі.

Індекс людського розвитку – це інтегральний показник, що розраховується щорічно для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, грамотності, освіченості і довголіття, як основних характеристик людського потенціалу досліджуваної території.

За індексом людського розвитку Україна відноситься до країн з високим рівнем розвитку, займаючи при цьому 88-е місце зі 189 країн, у той час коли Сполучені Штати знаходяться на 15-му місці у статусі країни з дуже високим розвитком. [49]

Індекс екологічної ефективності – це метод кількісної оцінки та порівняльного аналізу показників екологічної політики держав світу. ІЕЕ порівнює країни за результатами в кількох категоріях, які об'єднуються у дві групи: життєздатність екосистем та екологічне здоров'я. Публікується раз у два роки.

Значення Індексу сформоване за шкалою від 0 до 100 (гірше-краще) на підставі оцінки 24 показників, згрупованих у 10 категорій, які відображають різні аспекти стану оточуючого природного середовища та життєздатності екосистем (збереження біологічного різноманіття, ступень навантаження економічної діяльності на оточуюче середовище, ефективність державної політики в сфері екології тощо). [50]

Індекс екологічної ефективності 2018 оцінює стан навколишнього середовища та життєздатність екосистем 180 країн світу. Лідерами за рівнем

екологічної ефективності стали Швейцарія, Франція, Данія, Мальта, Швеція та ще деякі країни Європи. США опинилися на 27 місці, а Україна в рейтингу посіла 109 місце. У поточному році Індекс України склав 52,87 бали, а найгірше значення отримав показник, який оцінює втрати нами лісового покриву. [51]

Усі вищезгадані індекси наведені у табл. 2.2. Ми можемо спостерігати таку ситуацію: майже в усіх рейтингах Україна знаходиться якщо не в аутсайдерах, то десь у низинах списку. США, навпаки, часто лідирують або знаходяться у топі списку.

Таблиця 2.2.

Порівняння країн за міжнародними рейтингами та індексами у 2019 р.

	Україна	США
	Кількість набраних балів	
Індекс глобальної конкурентоспроможності	57.0	83.7
Індекс легкості ведення бізнесу	68.25	82.75
Глобальний індекс інновацій	37.40	61.73
Індекс сприйняття корупції	30	69
Індекс глобалізації	74.83	82.41
Індекс економічної свободи	52.3	76.8
Індекс людського розвитку	0.75	0.92
Індекс екологічної ефективності	52.87	71.19

Джерело: розроблено автором

Дані індекси ототожнюють фактори, що впливають на партнерство між Україною та США, адже американська влада та представники бізнесу, перш ніж починати співробітництво з будь-якою країною, звертають свою увагу на загальні показники економіки (у т.ч. індекси), що можуть вплинути на успішність їх угод. Індекси легкості ведення бізнесу, економічної свободи, конкурентоспроможності, інновацій чудово це демонструють.

Україні треба намагатися покращувати свої позиції у світових рейтингах, адже це впливає не тільки на її економічну привабливість для США, але й репутацію в усьому світі.

Ще одним досить важливим фактором, що впливає на поглиблення торговельних відносин (часто не в кращу сторону), є **торговельна політика** та **торговельні бар'єри**.

Задля виконання державою своїх функцій в рамках митної політики існують певні засоби. Вони класифікуються на дві великі групи - засоби тарифного та нетарифного регулювання. Подібні засоби державного впливу, в більшості випадків, реалізуються під час переміщення фізичними та юридичними особами товарів через митний кордон; вони закріплюються відповідними нормами законодавства, носять загальнообов'язковий характер і забезпечуються примусовою силою держави.

Тарифне регулювання державної зовнішньоторговельної політики сприяє реалізації політики протекціонізму щодо вітчизняних товаровиробників. Основою тарифного регулювання виступають ставки мита, які систематизовано в митних тарифах.

В мировій практиці під мірами **нетарифного** регулювання припускають встановлення державою кількісних обмежень на шляху переміщення товарів через митницю. Такі обмеження використовуються за рішенням влади однієї держави або на підставі міжнародних угод з метою захисту внутрішнього ринку від проникнення товарів іноземного виробництва. Основні методи обмежень нетарифного регулювання – це квотування, ліцензування, технічні бар'єри, внутрішні податки країни імпорту (податок на додану вартість, акцизний збір, податок на продаж, збори за процедуру митного оформлення тощо). [52]

Отже, нам потрібно з'ясувати, які методи тарифного і нетарифного регулювання використовують досліджувані країни стосовно одне одного.

З результатами останнього 14-го Огляду торговельної політики США, що відбувся у 2018 році, торговельний та інвестиційний режими США в цілому залишаються відкритими та лібералізованими. США, які є найбільшим трейдером у світі та одні з найвпливовіших членів СОТ, становлять великий інтерес для кожної країни. Так, економіка США дев'ятий рік поспіль демонструє тенденцію сталого зростання із середньорічним темпом росту ВВП на рівні 2,2 відсотка,

найнижчим рівнем безробіття за останні 50 років, високим рівнем довіри з боку бізнесу та споживачів. На сьогодні США залишається експортером послуг і провідним експортером товарів та послуг, що містять об'єкти прав інтелектуальної власності, а також лідером як за джерелом походження, так і за обсягами залучення прямих іноземних інвестицій. [53]

Майже всі тарифи США є зв'язаними за виключенням двох тарифних ліній. Діюча проста ставка тарифу в середньому становить 4,8%. З урахуванням торговельних преференцій майже 70% всього імпорту здійснюється без сплати мита. Порівняння ставок імпорتنих тарифів США та України за методикою Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD) було відображено у таблиці 2.3. Імпортні тарифні ставки за UNCTAD не враховують сільськогосподарську та паливну продукцію.

Таблиця 2.3

Імпортні тарифні ставки України та США у 2018 році за UNCTAD

Вид продукції	Ставка тарифу, %	
	Україна	США
Промислові товари, руди та метали	4,01	3,24
Руди та метали	1,86	1,21
Промислові товари	4,12	3,38
Хімічна продукція	3,29	2,78
Продукція машинобудування	2,95	1,42
Інші промислові товари	4,96	4,49

Джерело: UNCTAD [54]

З таблиці видно, що в цілому Сполучені Штати більш відкриті до імпорту, аніж Україна. Найменша ставка тарифу в обох країн діє стосовно руд та металів, а найбільша – щодо промислової продукції.

Як ми вже зазначали раніше у пункті 1.2., з боку США до України діють антидемпінгові та компенсаційні заходи, стосовно імпорту деяких видів продукції металургійної та хімічної промисловості. Чинні антидемпінгові обмеження діють щодо шести видів української продукції: феросилікомарганець – 163%,

гарячекатаний прокат – 90,33%, сталева арматура – 41,69%, прокат вуглецевий – 81%, сталеві труби – 7,47%, катанка з вуглецевої і легованої сталі – 44,03%. [37]

Також з 2018 року Америка ввела мита на імпорту сталі і алюмінію у розмірі 25% і 10% відповідно. Американська влада наголошує на тому, що мита мають заслонний характер і запроваджуються з метою зменшення імпорту сталі й алюмінію до обсягу, який дозволить американській металургійній галузі досягти стабільних показників рентабельності.

У той же час США надає Україні торгові преференції згідно з Генералізованою системою преференцій США (GSP), що дають можливість ввозити на територію Сполучених Штатів товари українського походження за понад 3 500 тарифними лініями Гармонізованого тарифу США без сплати ввізного мита. Продукція, що підпадає під безмитний режим ввезення в рамках GSP, включає широкий асортимент сільськогосподарських та промислових товарів.

За оцінками експертів у рамках GSP Україна протягом 2012 – 2018 років щорічно експортувала до США товарів на суму від 26 до 70 млн. дол. США.

У 2018 році в рамках цієї програми американськими компаніями імпортовано товарів і сировини на суму 23,6 млрд. дол. США, в тому числі з України на суму понад 53 млн. дол. США (що складає 3,7% від загального імпорту з України). [38]

З 30 жовтня 2019 року, преференції України в рамках GSP були частково відновлені після їхнього часткового призупинення у квітні 2018 року через ненадання належного та ефективного захисту прав інтелектуальної власності. Україна досягла прогресу у забезпеченні відповідного та ефективного захисту прав інтелектуальної власності, а США відновили преференції в рамках GSP щодо 138 тарифних ліній, продовжуючи призупинення 9-ти тарифних ліній. [55]

Використання GSP суттєво підвищує конкурентоспроможність експорту окремих груп українських товарів на американському ринку, оскільки застосування GSP сприяє зниженню витрат через отримання безмитного режиму для товарів, що підпадають під дію GSP. [46]

В Україні захист національних виробників відбувається за рахунок антидемпінгових та спеціальних мит, які є найдоступнішим інструментом. Проте у

світі левову частку обмежувальних заходів складають саме нетарифні бар'єри, кількість яких постійно зростає.

Такі бар'єри створюють суттєві перепони для доступу до ринків та ускладнюють вихід на ринки нових товарів або нових торговельних партнерів. Коли нетарифні бар'єри є прихованим інструментом захисту, дуже складно довести, що застосування таких бар'єрів не відповідає нормам Світової організації торгівлі (СОТ). Зокрема, в Угоді про технічні бар'єри зафіксовано, що будь-яка країна має право на вжиття заходів для забезпечення якості її експорту або для захисту життя чи здоров'я людей, тварин або рослин, довкілля тощо.

В Україні існує декілька яскравих прикладів, як, наприклад, обмеження експорту лісу-кругляку чи металобрухту. Однак проблема цих рішень полягає у правильності їх обґрунтування. Окрім цього, проблемою є нестача політичної волі та системної роботи, спрямованої на захист внутрішнього ринку від неякісної продукції, тощо. Розробка якісної системи нетарифного захисту вимагає чимало праці, часу та необхідної кваліфікації виконавців. [56]

Таким чином, ми бачимо, що Сполучені Штати є більш вимогливими до українських експортерів, ніж навпаки, оскільки мають діючі антидемпінгові обмеження проти деяких видів українських товарів. Тим не менш, Україна входить до переліку країн Генералізованої системи преференцій США, що дає можливість українським експортерам ввозити на територію Штатів понад 3500 видів товарів без сплати ввізного мита. Пріоритетним напрямком української сторони має бути дотримання норм і угод у рамках СОТ задля прискорення зняття діючих мит та покращення умов торгівлі з Америкою.

2.2. Аналіз ефективності торговельно-економічної співпраці між Україною та США.

Розвиток двостороннього співробітництва у торговельно-економічній сфері, пошук шляхів прискорення динаміки двосторонньої торгівлі та підтримка вітчизняних експортерів у виході на ринок США, а також залучення американських інвестицій в економіку України залишаються головними пріоритетами роботи в американському напрямку. Але як просувається розвиток двосторонньої торгівлі

зараз? Які досягнення вже були зроблені? Це питання буде розглянуто у даному пункті.

Перш за все, треба згадати створені державні та недержавні організації, що сприяють поглибленню економічних відносин між державами, а також бізнес-відносин між резидентами країн. Такими організаціями стали: Торгово-промислова палата України [57], Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) [58], Американська торговельна палата в Україні (American Chamber of Commerce Ukraine) [59], Американська Комерційна Служба (U.S. Commercial Service) [60], Українська Асоціація Американістики [61] та багато інших.

Наприклад, Американська Комерційна Служба є представником Департаментом торгівлі США і займається тим, що допомагає американським компаніям виявляти ділові можливості в Україні та сприяє поширенню співробітництва між українськими та американськими діловими колами. У цій службі працюють спеціалісти, які вивчають найбільш перспективні галузі економіки України. Це дає змогу зосередитись на сферах, які мають потенціал для розвитку торгівлі між американськими та українськими компаніями. [60]

Торгово-промислова палата України – це недержавна, неприбуткова установа, яка об'єднує українських підприємців і сприяє підприємницькій діяльності, а також всебічному розвитку науково-технічних і торгових зв'язків між національними та іноземними підприємцями. Палата активно приймає участь у міжнародних проектах. [57]

Американська торговельна палата в Україні є частиною Торговельної палати США. Це активна і впливова громадська організація, що об'єднує найбільші компанії з понад 50 країн світу, які працюють в Україні, а також працює над залученням нових іноземних інвесторів на ринок. Організація була створена у 1992 році за ініціативою тодішнього посла США в Україні, тому спочатку членами палати переважно були компанії з американськими інвестиціями, але згодом вона почала розширюватися за рахунок інших компаній також. [59]

Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) є єдиною організацією, яка представляє Міжнародну Торгову Палату в Україні. Взагалі членами МТП є понад 6,5 мільйонів компаній, бізнес-асоціацій та торгово-промислових палат світу. Міжнародна Торгова Палата розробляє правила, що регулюють світову торгівлю, одним з таких є міжнародні комерційні умови Інкотермс. Також МТП вирішує торговельні конфлікти через Міжнародний арбітражний суд.

Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) – перший національний комітет на території країн СНД. Створений у 1998 році, і сьогодні об'єднує національні підприємства та компанії нерезиденти, які представляють великий та середній бізнес. Його місія – сприяння розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій із впровадженням кращих світових практик, а головні стратегічні цілі – формування позитивного міжнародного іміджу України, створення сприятливого бізнес-середовища, міжнародне співробітництво.

Головні напрямки діяльності ICC:

- розробка глобальних стандартів ведення бізнесу: Incoterms, торгове фінансування, форс-мажор, міжнародні контракти (їх укладання та типові форми), міжнародний арбітраж;
- вирішення комерційних спорів Міжнародним Арбітражним Судом у Парижі;
- послуги із запобігання і протидії комерційним злочинам (ICC Commercial Crime Services);
- проведення досліджень з міжнародного бізнесу;
- проведення тренінгів-семінарів та конференцій, які стосуються усіх сфер діяльності ICC;
- відстоювання інтересів міжнародного бізнесу в якості консультативного органу при ООН, ЄБРР, Світовому Банку, СОТ та офіційного партнера саміту G20;

- об'єднання торгово-промислових палат через Світову Федерацію Торгових Палат (WCF);
- сертифікація спеціалістів з торгового фінансування в Академії ІСС.

ІСС Ukraine успішно співпрацює не тільки з іноземними представниками сусідніх країн, але й з інших, не менш важливих для партнерства країн, таких як США, Китай, Канада та багатьох інших. З недавніх цікавих подій в історії комітету можна виділити зустріч с членом Конгресу США Марсі Каптур у 2018 році [62] та бесіду з Послом США Стівеном Пайфером у 2019 році [63].

Також український комітет МТП є організатором багатьох бізнес-форумів, конференцій, виставок у різних економічних напрямках, де зустрічаються підприємці з різних ланок, що обговорюють та планують свій подальший розвиток у бізнесі. Конференції з участю іноземних представників дають нагоду національним компаніям знайти нові ринки збуту або залучити інвестиції. Часто такі заходи організовуються у співпраці з посольствами тих чи інших країн, національними асоціаціями, бізнес-школами, а також Офісом Промовання Експорту України.

Окрім створених організацій, що сприяють поглибленню двосторонньої торгівлі, необхідно також згадати, що велику частку у співпраці між країнами грають залучені інвестиції. У парі Україна-США ми розуміємо, що Україна є реципієнтом та залежною стороною, а США вкладають у розвиток української економіки значно більше інвестицій, аніж навпаки. Тому прослідковується залежність: чим більше коштів американські інвестори будуть залучати у розвиток існуючих та створення нових підприємств в Україні, тим більше буде надходити управлінського досвіду з США, інноваційних технологій, більше створюватися робочих місць та краще буде економічна ситуація в цілому.

Не можна сказати, що Сполучені Штати програють від такої співпраці, адже інвестиції є ключовим фактором завоювання зарубіжних ринків. США традиційно дуже активно використовують інвестиційний фактор економічного впливу на окремі країни та цілі регіони, а їх інвестиційна політика перетворилась нині на

невід'ємну складову національної зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної стратегії держави.

Нині на території України зареєстровано багато підприємств з американським капіталом, а деякі з них ведуть свою діяльність починаючи з 1991 року. Найбільший інтерес з боку американських інвесторів викликають такі галузі як: сільське господарство і харчова промисловість, машинобудування, видобувна промисловість, транспорт і зв'язок, банківсько-фінансова сфера та ІТ-сфера.

Коли треба згадати приклади успішних американських компаній, що працюють на українському ринку, одразу на думку спадають такі гіганти, як: PepsiCo, Coca Cola, McDonalds, Procter & Gamble, Philip Morris, Kraft Foods, Mondelez International, Cargill, Bunge, EPAM Systems та багато інших компаній. Загалом підприємства з американським капіталом займають приблизно 17% усіх підприємств з іноземним капіталом. Переглянемо, чим займаються найбільші корпорації в Україні та який внесок вони роблять в українську економіку.

Компанія Bunge є одним з найбільших в світі зернотрейдерів і виробників олії. Основні її активи знаходяться в українській дочірній компанії – Сантрейд, яка управляє потужностями по перевалці зерна в Одеській, Кіровоградській, Дніпропетровській і Вінницькій областях. Корпорація залишається одним з найбільших в країні експортерів сої та зернових. У 2019 році, спільно з іспанською Dacsa, Bunge інвестувала 14 млн дол. в найбільший в країні завод з переробки кукурудзи. Можна впевнено сказати, що корпорація не збирається залишати український ринок на даний момент. [64]

PepsiCo – це один з найбільших в Україні виробників продуктів харчування і напоїв. Компанія є великим інвестором в економіку України і платником податків в бюджет країни. Сьогодні PepsiCo в Україні належать три підприємства, розташовані в різних частинах країни. [65]

Cargill – цей американський агрогігант став однією з перших іноземних компаній, які відкрили виробництво в Україні. Зараз компанія – один з лідерів українського ринку соняшникової олії і регулярно входить в десятку найбільших експортерів зернових. З 2016 року компанія інвестує в будівництво перевалочного

терміналу в порту «Південний» Одеської області, загальна сума інвестицій – 150 млн доларів. [64]

Philip Morris – найбільший виробник сигарет в Україні з часткою ринку близько 30%, є філією глобальної компанії Philip Morris International. У 1994 році тютюновий гігант купив Харківську тютюнову фабрику. В 2006 році компанія повністю перенесла виробництво на побудовану з нуля фабрику в передмісті Харкова. [64]

Усі вище наведені приклади відрізняються тим, що ці компанії прийшли на ринок України досить давно, ще у період становлення незалежності. Проблема у тому, що на сучасному етапі американські компанії не поспішають інвестувати в українську економіку, пояснюючи це тим, що вона є нестабільною, а умови для ведення бізнесу – непривабливими. Бізнесмени та політики США також часто наголошують на необхідності регулювання в Україні законів стосовно захисту інтелектуальної власності, що «відкриє двері» для інвесторів інновацій і підприємництва [66].

Проте хорошою новиною є те, що привабливість українських інвесторів за останні роки істотно зросла, як відмічає це президент Американсько-Української Ділової Ради (USUBC) Морган Вільямс. Американська бізнес-спільнота відчуває набагато кращі перспективи в Україні та має більш позитивне бачення. Також він підкреслив, що американські інвестори зацікавлені, щоб в Україні був створений приватний ринок землі. Тоді вони можуть вкладати набагато більше інвестицій в агробізнес, в обладнання, щоб український сільгоспвиробник був більш потужним. [67]

Як ми вже зазначали раніше, у 2018 році до України завітала Перша офіційна торгова місія з США, що включала 12 великих американських компаній. Вони ставили за мету знайти для себе в Україні вигідні можливості для інвестиції, зокрема із застосуванням приватизації як одного з механізмів. [33]

Серед недавніх подій також можна виділити залучення урядом у червні 2020 року 7-ми потенційних американських інвесторів у сферах фармацевтичного виробництва, автомобільного виробництва, оборони, кіноіндустрії, біоенергетики,

інвестиційних фондів. Наразі Мінекономіки веде з ними активні переговори, а один з інвесторів зацікавлений у створенні в Україні інвестиційного фонду в розмірі 50 мільйонів доларів. [68]

Висновки до розділу 2.

У другому розділі ми оцінювали фактори впливу на торговельно-економічні відносини між Україною та США.

У процесі дослідження ми з'ясували, що економічний та інвестиційний клімат двох країн суттєво відрізняється. Щоб приблизно зіставити їх рівень, ми брали показники таких впливових світових рейтингів, як: індекс глобальної конкурентоспроможності, індекс легкості ведення бізнесу, глобальний індекс інновацій, індекс сприйняття корупції, індекс глобалізації та деякі інші індекси. Виявилось, що Сполучені Штати лідирують або ж на високих позиціях у рейтингах, а Україна знаходиться ближче до аутсайдерів у списках. Звісно, це впливає на зацікавленість у двосторонній співпраці.

Логічно припустити, що економічно розвинена країна (у даному випадку Сполучені Штати) буде шукати партнерство з такими ж більш-менш розвиненими країнами зі сприятливим економічним кліматом, щоб мати можливість обмінюватися досвідом, знаннями, інноваціями, капіталом для рівноцінного продуктивного обміну. Якщо дивитися на позиції України, то з роками вона поки мало прогресує, тому не становить для США значного інтересу на даний час, але згодом ситуація може змінитися, якщо уряд України сприятиме підйому української економіки.

Важливим фактором впливу на двосторонню торгівлю є торговельні бар'єри, які захищають національні економіки країн. Хоч Сполучені Штати і надають українським експортерам преференції згідно Генералізованої системи преференцій, це не заважає Уряду Америки використовувати антидемпінгові обмеження щодо деяких видів української продукції, що, звісно, перешкоджає вільній торгівлі.

Далі ми розглядали, наскільки ефективною є торговельна співпраця на сучасному етапі. Великим поштовхом у її розвитку стали створені організації, що

поглиблюють економічні та культурні взаємозв'язки між Україною та Сполученими Штатами. Важливу роль серед таких організацій грають торговельні палати, які допомагають українським компаніям просуватись на іноземних ринках, а також сприяють залученню інвестицій до України, завдяки своїм міжнародним виставкам.

Також не можна не згадати роль іноземних інвестицій в економіці. Україна є реципієнтом американського капіталу. За рахунок нього на український ринок прийшли деякі ТНК-гіганти, які зараз успішно ведуть свою діяльність. Однак на даний час іноземні інвестори не поспішають вкладати інвестиції, так як вважають умови для бізнесу в Україні непривабливими. Український уряд намагається вплинути на цю ситуацію.

Підсумовуючи другий розділ, можна зробити висновок що Україні необхідно приймати рішучі міри для покращення своєї інвестиційної привабливості, адже у майбутньому це допоможе привести на ринок не тільки американські, але й інші іноземні компанії.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США В ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

3.1. Пріоритетні напрями посилення стратегічного партнерства між Україною та США.

Беручи до уваги аналіз міжнародної торгівлі обох країн, факторів впливу на двосторонні економічні відносини, рейтинги країн за світовими індексами, ми прийшли до висновку, що Україні потрібно покращувати свою економічну привабливість з метою більшого залучення в міжнародні економічні відносини.

Американська торговельна палата в Україні висунула свою пропозицію щодо заходів, які необхідно вжити українському Уряду, для поступового економічного зростання. За їх думкою, необхідно зробити такі кроки:

- забезпечити реальну та ефективну судову реформу, верховенство права, справедливе правосуддя та прозорий відбір суддів усіх інстанцій;
- забезпечити макроекономічну стабільність, незалежність Національного Банку та продовжити співпрацю з МВФ задля прискорення економічного зростання;
- гарантування справедливої, рівної, передбачуваної та прозорої податкової політики і створення рівних правил гри та конкуренції на ринку шляхом зменшення тіньової економіки;
- захист інвестицій та прав власності, зокрема прав інтелектуальної власності, та запуск земельної реформи;
- значне збільшення державних витрат на охорону здоров'я (на рівні країн ЄС) та підвищення безпечності харчових продуктів для покращення загального стану здоров'я населення;
- просування експорту та спрощення процедур торгівлі;
- розвиток стратегічної інфраструктури шляхом залучення приватного сектору, залучення інвестицій;
- реформування сектору державних підприємстві державних банків та запуск прозорої приватизації.

- зменшення відтоку людського капіталу за кордон шляхом впровадження ініціатив, які заохочують громадян жити, працювати та інвестувати в Україну [69].

Усі ці кроки відображають рекомендації, які ставить для України не тільки Американська торговельна палата, а й американський Уряд в цілому. Представники американської влади неодноразово наголошували на необхідності регулювання прав власності, макроекономічної стабільності та зменшенні рівня корупції.

Чим швидше ці кроки почнуть приводитися в дію, тим щільніше буде двостороннє партнерство. У цьому розділі ми розглянемо, які пріоритетні напрями партнерства ставлять на меті досліджувані країни та як ці напрями будуть розвиватися у подальшому.

У даний момент Україна входить у топ-10 зовнішньополітичних пріоритетів США, а рівень прямої фінансової допомоги нашій країні є одним з найбільших (близько 620 млн доларів), як зазначає посол України в США В. Чалий. Звичайно, одна з причин цьому – військова агресія зі сторони Російської Федерації. [70]

США активно співпрацюють з Україною щодо поширення демократичних засад державного управління, передачі досвіду щодо реформування судової, адміністративної систем.

Важливим напрямом партнерства між державами на сучасному етапі вважається *науково-технічне співробітництво*. Відомо, що США є провідним світовим науковим-дослідним центром, тому Україна виграє від такого співробітництва. Правовою основою українсько-американської співпраці у науково-технічній сфері є двостороння міжурядова Угода про співробітництво у сфері науки і технологій, яка була підписана у 2006 році. Її укладення сприяло поглибленню та інтенсифікації зв'язків між науковими установами двох держав, обміну досвідом, інформацією, технологіями у сферах, які становлять взаємний інтерес.

Наукові обміни між Україною та США тривають з початку 90-х років та здійснюються переважно на кошти американського уряду. Відповідні програми

фінансуються Конгресом, Державним департаментом та Агентством США з міжнародного розвитку.

Зважаючи на актуальність питання забезпечення кібернетичної безпеки держави в умовах зовнішньої агресії, Посольство України в США веде постійні консультації з державними органами, неурядовими організаціями та експертним середовищем щодо найбільш ефективних шляхів кооперації у цій сфері. Важливим заходом стратегічного партнерства стало проведення першого засідання Діалогу Україна-США у сфері кібербезпеки, яке відбулося у Києві у 2017 році.[71]

Також важливим напрямом співпраці є галузь *охорони здоров'я*. Договірною правовою базою українсько-американської співпраці у галузі охорони здоров'я є Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом США про надання технічної допомоги у галузі охорони здоров'я України, укладений в 2003 році. У березні 2019 року був укладений Меморандум про співробітництво між МОЗ України та Центрами контролю та профілактики захворювань США. [71]

Окрім державної фінансової підтримки зі сторони США, існують також залучені інвестиції з боку американських приватних компаній та підприємств. Як ми вже зазначали раніше, експорт послуг значно переважає експорт товарів. Ми можемо припустити, що він і далі буде збільшуватися, адже кількість послуг з кожним днем зростає, а в розвинених країнах послуги значно переважають товари у структурі ВВП.

Зацікавленість американськими інвесторами послугами в Україні може слугувати поштовхом до розвинення нового напрямку співпраці. Це, насамперед, стосується *ІТ-послуг*, які українські спеціалісти надають усьому світу. Розвиток ІТ-індустрії в Україні, яка в своїй більшості представлена сервісними (аутсорсинговими) ІТ-компаніями, значно випереджає середні темпи розвитку сегменту у світі. Кількість таких компаній зростає з кожним роком.

Відповідно до опитування Асоціації «ІТ Україна» серед ІТ-компаній, абсолютна більшість доходів має саме іноземне походження. Понад половина надходить зі Сполучених Штатів, на другому місці — Велика Британія. [72]

Окрім аутсорсингу у програмуванні, можливим є виробництво власних українських програмних продуктів. Адже США зацікавлені в українських стартапах у сфері технологій та програмування. Таким чином, Україні необхідно робити акцент на розвитку та експортній орієнтації продукції сучасних технологій (програмування, дизайн, відеоігри тощо). Це сприятиме нарощуванню експортного потенціалу малих та середніх підприємств.

Але на даний час найбільш привабливими сферами для американських інвесторів залишаються сільське господарство, харчова промисловість, торгівля, сектори енергетики, інфраструктури та фінансів, що можна побачити з огляду найбільших ТНК-інвесторів, присутніх в Україні, у пункті 2.2.

Нарощуються обсяги американських інвестицій у *сільське господарство* України. У сільськогосподарській сфері українсько-американська співпраця спрямована на запровадження американськими компаніями в Україні передових технологій точного землеробства, розвиток тваринництва та вирощування зерна, реалізацію проектів в сфері біотехнологій та виробництва біопалива, досліджень та покращення врожайності.

Одним з важливих результатів візитів Міністра аграрної політики України до США стало залучення американської сторони до опрацювання проекту Стратегії нової аграрної політики України. У сільськогосподарському секторі України продовжують активно працювати ціла низка потужних американських компаній, серед яких «Cargill», «Monsanto», «Pioneer Seed Company», «Bunge Ltd», у т.ч. американські компанії-виробники сільськогосподарської техніки – «Deere & Company», «CNH», «Caterpillar» та «AGCO».

Співробітництво у сфері *енергетики* продовжує набувати рис одного з провідних напрямів двосторонніх відносин між Україною та США. У Вашингтоні було проведено засідання Робочої групи з питань енергетичної безпеки, згідно з яким реалізовуватиметься спільний проект з оцінки потенціалу покладів сланцевого газу в Україні.

Рішення Уряду України залучити інвестиції американських компаній «ExxonMobil» та «Chevron» у видобуток газу на території нашої держави стало

додатковим кроком у досягненні енергетичної незалежності України. Успішна реалізація цих масштабних інвестиційних проектів на основі механізму угод про розподіл продукції стане позитивним сигналом для інвесторів.

Також, серед недавніх подій у сфері *інфраструктури* можна визначити успішне підписання у 2018 році семирічного контракту Укрзалізниці з американською корпорацією General Motors на 1 млрд доларів. ТНК необхідно поставити до України локомотиви та тепловози. Серед українських підприємств, які будуть співпрацювати з General Electric, називають Крюківський вагонобудівний завод. Мова йде, зокрема, про спільне виробництво. [73]

Ще одним напрямом посилення партнерства може стати *фармацевтична галузь*. У 2016 р. Сполучені Штати, де працюють найбільші у світі фармацевтичні компанії Johnson & Johnson, Pfizer, Merck & Co, були другим провідним постачальником медичних препаратів до України після КНР, на яку припадали 12,6% від загального обсягу продажів. У свою чергу, США забезпечили майже 25% продажів ортопедичної та протезувальної продукції.

Варто зазначити, що більш ніж 250 компаній займаються розробкою та виробництвом медичного обладнання в Україні. Водночас, Україна продовжує рухатися до встановлення європейських стандартів у галузі виробництва медичного обладнання та пристроїв, тому це може стати поштовхом до налагодження імпорту обладнання до США.

Посол США в Україні пані Марі Йованович, коли до України у 2018 році прибула Торговельна місія з США, зазначала, що «україно-американські економічні відносини сильні та стабільні. І це також показує, що Україна рухається у правильному напрямку.» [74]

Україна та США мають великі можливості та безліч перспектив для подальшої співпраці в економічній, політичній, військовій та інших галузях.

3.2. Прогнозна оцінка розвитку пріоритетних напрямів співпраці України та США у торговельно-економічній сфері.

З огляду на усе вищесказане, можна припустити, що пріоритетними напрямами у двосторонньому співробітництві так і залишаться сфери сільського

господарства, харчової промисловості, енергетики, науково-технічного спіробітництва.

Не можна робити однозначних прогнозів на наступні роки, адже ми не можемо бути впевнені в економічній стабільності у світі. Це, насамперед, стосується найбільшого виклику 2020-го року – пандемії Covid-19. Ситуація, що склалася, змусила держави обрати відособлений соціально-економічний підхід, одним з побічних ефектів якого є різке зниження рівня міжнародної торгівлі та переорієнтація своїх ресурсів на внутрішньонаціональні потреби.

Окрім того, Covid-19 вплинув на міжнародну торгівлю послугами, з огляду на встановлені обмеження у сфері туризму, транспорту та роздрібною торгівлі. Загалом, економісти СОТ вважають, що нинішній спад, вірогідно, перевищить спад у торгівлі, спричинений глобальною фінансовою кризою 2008-2009 рр.

У 2020 році більшість країн зосередилася виробництві та імпорту медичних виробів (зокрема, масках і засобах захисту), фармацевтичних препаратах та медичному обладнанні (особливо, вентиляторах). Однак є країни, які через заборони розширили додатковий контроль на свої продукти (харчові продукти й товари першої необхідності), а на імпорт (зокрема, медичних засобів) були тимчасово застосовані послаблення у вигляді скасування імпортних тарифів, виключення зі списку товарів з вимогами про обов'язкове отримання імпортних ліцензій, тимчасове припинення антидемпінгових мит тощо.

У СОТ вважають, що якщо пандемію вдасться взяти під контроль достатньо швидко і країни оберуть оптимальну політику, то у 2021 р. торгівля та обсяги виробництва зможуть повернутися майже до своїх передпандемічних показників.

Водночас, якщо Covid-19 затягнеться, то на позитивні показники не варто очікувати. Зокрема, частина світових організацій почала схилитися до сценарію, згідно з яким у найближчий рік не вдасться зупинити пандемію, тому економічні втрати будуть набагато більшими, що призведе до розгортання глобальної світової кризи. [75]

У серпні 2020 року відбулася зустріч Прем'єр-міністра Дениса Шмигала з представниками Посольства США та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Очільник Уряду розповів, що Уряд продовжує вживати всі необхідні заходи у протидії поширенню Covid-19, зокрема напередодні старту навчального року.

Також при обговоренні питань енергетичного сектору Прем'єр-міністр зазначив, що Уряд веде перемовини щодо реалізації проекту справедливої трансформації вугільних регіонів. Глава Уряду також розповів про послідовне продовження реформи децентралізації, зазначивши, що це одна з найбільш успішних та підтримуваних суспільством реформ.

Зі свого боку Директор Місії USAID Джеймс Хоуп повідомив, що підтримує продовження програм щодо реформи децентралізації. За його словами, в цьому році в Україні реалізуються десятки різних програм та проектів, які стосуються сфери енергетики, економіки, охорони здоров'я та інших важливих напрямків. [76]

Незабаром у вересні 2020 року заступник Міністра економіки України провів робочу зустріч з представником посольства США в Україні, під час якої вони обговорили ключові пріоритети для посилення взаємовигідної співпраці між Україною та США в економічній площині.

Також обговорили стан розвитку національного законодавства у сфері інтелектуальної власності в контексті останніх законодавчих змін щодо реформи патентного права та посилення охорони і захисту прав на торговельні марки та промислові зразки. Також мова йшла про створення Національного органу інтелектуальної власності (НОІВ) та організаційні питання, які стосуються функціонування НОІВ.

Беручи до уваги світову пандемію, можна припустити, що співпраця у медичній, фармацевтичній сферах та сфері ІТ між країнами може вийти на новий рівень, адже останнім часом українські ІТ-компанії досить успішно показують себе на світовому ринку ІТ, а американський бізнес є основним покупцем українських аутсорсингових послуг. Однак пандемія також вплине не в кращу сторону на розвиток торгівлі послугами, особливо туризму та освітніх послуг.

Загалом, розширення торговельно-економічного співробітництва з США принесе Україні ряд позитивних наслідків:

- підтримання позитивної динаміки економічного зростання та життєвого рівня населення;
- диверсифікації українського експорту товарів і послуг, поліпшенню його структури;
- одержанню доступу до передових високих технологій;
- прискоренню інтеграції до міжнародних структур і організацій; вихід на нові ринки;
- поглиблення інтеграції України до європейських, євроатлантичних та глобальних інституцій;
- поліпшення інвестиційного клімату України та сприяння тіснішій економічній та торговельній співпраці.

З огляду на позитивну динаміку торгівлі в останні роки, можемо сподіватися на поглиблення торговельно-економічних та інвестиційних відносин між державами.

Висновки до розділу 3.

У третьому розділі ми намагалися зрозуміти, які пріоритети та напрямки двостороннього співробітництва ставлять перед собою США та Україна.

Фундаментальні пріоритети партнерства були викладені у Хартії Україна-США про стратегічне партнерство, яка ґрунтується на взаємних інтересах та спільних цінностях. Згідно документу, США та Україна мають тісно співпрацювати з широкого кола питань, особливо це стосується політичної, економічної та воєнної сфери.

Головними галузями торговельного співробітництва між країнами залишаються сільське господарство, торгівля, енергетика та харчова галузь. Американські компанії вже не один рік поспіль реалізують свою діяльність у цих напрямках. Однак, ми також можемо побачити зацікавленість американськими інвесторами сферою ІТ в Україні, тому можна припустити, що у цій галузі у подальшому буде спостерігатися позитивний зріст.

У 2020 році на економічну стабільність у світі суттєво вплинула пандемія Covid-19. Заради своєї безпеки багато країн у більшій чи меншій мірі призупинили свою зовнішньоекономічну діяльність. Особливо це стосується сфер туризму, транспорту та освітніх послуг у зв'язку з закриттям кордонів. Разом з цим, нарощується виробництво та імпорт медичних засобів захисту (медичних масок, рукавичок, антисептиків, медикаментів), а також тестів на виявлення вірусу, апаратів штучної вентиляції легень, та інших необхідних товарів. Деякі країни навіть скасували імпорتنі тарифи та тимчасово припинили антидемпінгові мита на медичні засоби. В останні роки Україна покращує свої технології виробництва медичного обладнання, тому цілком можливо, що цей фактор допоможе вийти Україні на новий рівень партнерства з США у медичній сфері.

Світові експерти не мають одностайної думки щодо тривалості Covid-19 та його наслідків для економіки й торгівлі. Однак вже зараз зрозуміло, що від зваженого підходу країн залежить «легкість» виходу з кризи, яка рано чи пізно піде на спад. Саме тому деякі країни (Україна не є винятком) шукають підтримки у своїх основних зовнішньоекономічних партнерів, насамперед у ЄС та Сполучених Штатах. Отже, зробити однозначний прогноз подальшої співпраці у призмі пандемії України та США неможливо, однак перспективи є.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У своєму розвитку Україна орієнтується на провідні держави світу, в яких можна запозичити досвід побудови політичної, економічної і гуманітарної системи суспільства. І не тільки вивчати досвід, а й заручитися підтримкою, повагою і толерантністю у ставленні до міжнародної суб'єктності Української держави. Визначальним для стабільного світового і регіонального положення та поступального розвитку нашої країни можна розглядати стратегічне торговельно-економічне партнерство України зі Сполученими Штатами Америки.

Ми досліджували нашу тему у декілька етапів. Спочатку ми порівняли міжнародну економічну діяльність обох країн на сучасному етапі, це дало нам змогу оцінити їх масштаби. Ми знаємо, що США – це країна економічно розвинена, а обороти торгівлі є найбільшими в світі. Показники економіки України хоч і збільшуються з кожним роком, у світовому розрізі частка українського ВВП залишається досить невеликою. З огляду на це, ми можемо припустити: буде співпраця між цими країнами рівноцінною, або ж буде присутня залежна сторона, для якої співпраця буде вигіднішою.

Обсяги ЗТО та ВВП Сполучених Штатів суттєво відрізняються та набагато більші за українські. Проте за ступенем відкритості США значно поступаються. Не можна однозначно говорити, що це погано, адже це свідчить про те, що експорт та імпорт грають відносно невелику частку у ВВП, і країна майже повністю задовольняє свої потреби внутрішнім виробництвом.

Було також проаналізовано географічну та торговельну структуру експорту та імпорту обох об'єктів дослідження. Ми побачили, що головні торговельні партнери США – їх сусіди Канада та Мексика, а також країни ЄС та Азії. Найбільшим українським торговельним партнером в умовах прагнення країни до європейської інтеграції звісно ж став Європейський Союз, а Китай вперше обігнав Росію за обсягами торгівлі товарами, і став другим. Не можна не відмітити, що США входять до десятки партнерів України у торгівлі товарами, чого, на жаль, не можна сказати про Україну, бо її немає навіть у топ-50 американських партнерів.

Ми порівняли ступінь залучення інвестицій до країн, і знов виявили, що США набагато випереджають Україну за цим показником.

Далі ми розглядали саме двостороннє економічне співробітництво країн. Згадали, як історично зароджувалися українсько-американські економічні зв'язки та якими документами вони були підкріплені. Підписання деяких угод вивело стосунки країн на новий рівень розвитку, особливо так можна сказати про Хартію про стратегічне партнерство України з США.

Ми оглянули динаміку обсягів торгівлі між Україною та США за останні 5 років. Імпорт з США впродовж всіх років перевищував український експорт. Така ситуація не є дуже хорошою для України, тому ще це означає, що експортні галузі країни є неконкурентоспроможними. Основу експорту до США складає продукція видобувної та сільськогосподарської галузі, а імпорту з США – товарів точного машинобудування.

На наступному етапі ми розглядали, наскільки сучасне торговельне партнерство між країнами є ефективним, і прийшли до висновку, що розвиток співпраці значно залежить від економічного клімату кожної з країн. Тож нами були взяті найвпливовіші рейтинги від міжнародних організацій, які порівнюють країни за економічною привабливістю. Очевидно, що Сполучені Штати майже в усіх рейтингах були серед перших лідерів. Україна, нажаль, посідала місця на рівні нижче середнього, але треба зазначити, що ситуація з рейтингами трохи покращується з кожним роком.

Ми також приділили увагу торговельним бар'ерам, які негативно впливають на розвиток двосторонньої торгівлі. Наприклад, Сполучені Штати застосовують антидемпінгові обмеження на деякі види української продукції. Водночас, вони надають Україні торговельні преференції, що покращує дану ситуацію.

На розвиток співпраці дуже впливають створені державні та недержавні організації, що допомагають підприємцям обох країн успішно взаємодіяти між собою. Одною з таких організацій став Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine). Він успішно допомагає українським компаніям у просуванні своєї продукції на міжнародний ринок, зокрема, на ринок

США. Крім того, ICC Ukraine є організатором численних виставок і конференцій як в Україні, так і за її межами. Членами комітету є впливові компанії та організації.

Ще одним важливим напрямом партнерства вважається іноземне інвестування. Більшою мірою США інвестує в українську економіку, ніж навпаки. Можна привести багато ТНК що успішно ведуть свою діяльність ще з часів незалежності України. Проте інвестиційна привабливість України залишає бажати кращого через низку різних причин, насамперед це недосконале законодавство та недовіра до влади.

У третьому розділі ми підвели підсумки аналізу двостороннього економічного співробітництва та виявили перспективні напрями партнерства у майбутньому. Ми прийшли до висновку, що співробітництво, скоріш за все, буде продовжувати рухатися у напрямку сільського господарства та енергетичної сфери. Проте не треба забувати про нереалізований потенціал торговельно-економічного співробітництва, який він виходить за межі традиційних сфер співпраці.

У даний період американські інвестори ведуть діяльність в Україні у сферах сільського господарства, інфраструктури, енергетики та харчової промисловості. Водночас, інвестори з США дуже зацікавлені в сфері українського ІТ та аутсорсингу, та становлять більше 50% від усіх інвесторів у цю сферу. Тому українському підприємництву необхідно робити кроки у розвитку більш наукоємних та вузькопрофільних галузей, і тоді вони стануть більш затребуваними на світовому ринку. Також перспективною вважається медична сфера.

Разом з тим, подальшому розвитку і зміцненню перспектив торговельно-економічного співробітництва між двома країнами сприятимуть: схожі демократичні цінності, незмінність основних принципів співпраці, розвинена договірно-правова база, ефективні механізми регулювання співпраці, спільні інтереси в безпековій, економічній та інших сферах. Варто сподіватись, що динаміка двосторонніх відносин відзначатиметься ефективною співпрацею у пріоритетних для обох країн напрямках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василиця О.Б. Торговельно-економічні відносини України та США на сучасному етапі / Наукове видання Миколаївського національного університету. – 2017. – Вип. 17. – с. 38-42.
2. Потіха А. Відносини України та США на сучасному етапі в оцінках політиків і експертів / Україна: події, факти, коментарі. – 2018. – № 3. – с. 27–33.
3. Худолій А. Американсько-українські відносини в світлі викликів ХХІ століття / Американська історія та політика. – Науковий журнал КНУ ім. Т. Шевченка – 2016. – Вип. 1. – с. 115-122. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahp_2016_1_17.
4. Попова Ю. Торговельно-економічне співробітництво США та України в умовах глобалізації / Наукове видання Миколаївського національного університету. – 2016. – Вип. 10. – с. 106-111.
5. Король М.М. Українсько-американське торговельно- економічне співробітництво / Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 11. – с. 9-12.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
7. Державна служба статистики України / Національні рахунки (ВВП) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr2016_2020_u.htm
8. Статистичний відділ ООН / UN Comtrade Database [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://comtrade.un.org/>
9. Світовий Банк / The World Bank / GDP (current US\$) – United States [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2018&locations=US&start=1960&view=chart>
10. Експорт України збільшився, але сальдо зовнішньоекономічної торгівлі залишається негативним [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://business.ua/uk/eksport-ukrainy-zbilshyvsia-ale-saldo-zovnishnoekonomichnoi-torhivli-zalyshaietsia-nehatyvnyum>
11. Гронтковська Г. Е., Ряба О. І., Венцурик А. М., Красновська О.І. Міжнародна економіка : навч. посіб. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
12. Осацька Ю.Є., Тихонова В.В., Цуркан Л.В. Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах глобалізації / Наук. Збірник «Економічний Простір» — 2016. — Вип. 105. — с. 14-22

13. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: Інфографіка щодо загальних підсумків експорту товарів і послуг України у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=0aae36f7-58fe-4793-8230-e9f323bf4104&title=InfografikaSchodoZagalnihPidsumkivEksportuTovarivIPoslugUkrainiU2019-Rotsi>
14. Сайт Посольства України в Арабській Республіці Єгипет / Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Єгиптом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://egypt.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/397-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-jegiptom/torgovelyno-ekonomichne-spivrobitnictvo>
15. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: Інфографіка щодо загальних підсумків імпорту товарів і послуг України у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=db5d2dd8-7aea-408b-a441-92831550c2c5&title=InfografikaSchodoZagalnihPidsumkivImportuTovarivIPoslugUkrainiU2019-Rotsi>
16. Сайт Посольства України в КНР / Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://china.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem>
17. Сайт Посольства України в Турецькій Республіці / Торговельно-економічне співробітництво між Україною і Туреччиною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://turkey.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/565-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-i-turechchinoju>
18. Сайт Посольства України в Японії / Торговельно-економічне співробітництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://japan.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/264-torgovelyno-ekonomichne-spivrobitnictvo>
19. Хасбулатов Р.І. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. – М.: «Юрайт», 2014. – 910 с.
20. Сайт Торговельного представництва США / U.S.- Canada Trade Facts [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://ustr.gov/countries-regions/americas/canada#:~:text=U.S.%20exports%20to%20Canada%20account,and%20plastics%20\(%2414%20billion\)](https://ustr.gov/countries-regions/americas/canada#:~:text=U.S.%20exports%20to%20Canada%20account,and%20plastics%20(%2414%20billion)).

21. Сайт Торговельного представництва США / Торгівля США з Китаєм U.S.- China Trade Facts [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china>
22. Сайт Торговельного представництва США / Торгівля США з Японією U.S.- Japan Trade Facts [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ustr.gov/countries-regions/japan-korea-apec/japan>
23. Сайт Торговельного представництва США / Торгівля США з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ustr.gov/countries-regions/europe-middle-east/europe/european-union>
24. Державна служба статистики України: Прямі інвестиції (акціонерний капітал) (2015-2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd_inv_new/p_inv/15-19/pi_ak_15-19_u.xlsx
25. Хто і як інвестує в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iaak-investuie-v-ukrainu>
26. Сайт Бюро економічного аналізу / The Bureau of Economic Analysis - New Foreign Direct Investment in the United States [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bea.gov/news/2020/new-foreign-direct-investment-united-states-2019>
27. Area Development / The Importance of FDI to the U.S. Economy [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.areadevelopment.com/LocationUSA/2017-US-inward-investment-guide/importance-of-FDI-to-US-economy.shtml>
28. Угода про торговельні відносини між Україною і Сполученими Штатами Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_008.
29. Спільна заява про співробітництво в галузі економіки і торгівлі між Сполученими Штатами Америки й Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_498.
30. Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_133.
31. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: Тарас Качка провів Дев'яте засідання Українсько-Американської ради з торгівлі і інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/News/Detail?title=TarasKachkaProvivDeviatZasidanniaUkrainskoamerikanskoiRadiZTorgivliiInvestitsii>.

32. Хартія Україна – США про стратегічне партнерство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_140.
33. Сайт Кабінету Міністрів України: До України прибула Перша офіційна торговельна місія США: вивчати перспективні об'єкти для інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/do-ukrayini-pribula-persha-oficijna-torgovelnna-misiya-ssha-vivchati-perspektivni-obyekti-dlya-investicij>.
34. Всесвітня асоціація виробників сталі. Світовий обсяг видобутку сталі збільшився на 3,4% у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.worldsteel.org/media-centre/press-releases/2020/Global-crude-steel-output-increases-by-3.4--in-2019.html>.
35. Не дивлячись на те, що США — складний партнер, обсяг експорту постійно зростає [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://business.ua/economy/4571-ne-dyvliachys-na-te-shcho-ssha-skladnyi-partner-obsiyah-eksportu-postiino-zrostaie>
36. Державна служба статистики України: Країни за товарною структурою зовнішньої торгівлі у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/kr_tstr/kr_tstr_12_2019.xls.
37. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: Перелік чинних антидемпінгових, компенсаційних та захисних заходів щодо української продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=082485da-0071-490a-9ec0-a5e520b3ca02>.
38. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: Генералізована система преференцій США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=0d1654bd-6bc4-4b56-9759-07e33858cdfa>
39. Лажнік В.Й. Зовнішня торгівля між Україною та США: динаміка, сучасний стан, регіональна диференціація / Науковий вісник Волинського національного університету. – 2012. – Вип. 9. – с. 143-152
40. Сайт Верховної Ради України: Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
41. World Economic Forum / The Global Competitiveness Report 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

42. Бережнюк І.Г. Індекс легкості ведення бізнесу / Митна енциклопедія : у 2 т. — Хм. : ПП Мельник А. А., 2013. — Т. 1 : А — Л. — 472 с.
43. The World Bank / Doing Business 2019 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2019>
44. World Intellectual Property Organization / Global Innovation Index 2019 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4434>
45. Transparency International Ukraine Індекс сприйняття корупції-2019 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjnyattya-koruptsiyi-2019/>
46. Transparency International U.S. hits new low in global corruption index [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.transparency.org/en/press/2019-cpi-us-hits-new-low#>
47. KOF Swiss Economic Institute KOF Globalisation Index [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
48. The Heritage Foundation / 2019 Index of Economic Freedom [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.iberglobal.com/files/2019-1/economic_freedom_index_2019.pdf
49. Human Development Report 2019 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2019_overview_-_english.pdf
50. Економічний дискусійний клуб / Позичії України в рейтингу екологічної ефективності у 2018 році [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciyi-ukrayiny-v-reytingu-ekologichnoyi-efektyvnosti-u-2018-roci>
51. 2018 Environmental Performance Index [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://epi.yale.edu/downloads/epi2018policymakerssummaryv01.pdf>
52. Дубініна А.А., Сорокіна С.В., Зельніченко О. І. Митна справа : підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 320 с.
53. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: Огляд торговельної політики Сполучених Штатів Америки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=34f34d18-2493-455a-86b2-83c408bce448&title=OgliadTorgovelnoiPolitikiSpoluchenikhShtativAmeriki>

54. Сайт статистичного центру Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD STAT) / Import tariff rates on non-agricultural and non-fuel products [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=122>
55. Сайт Офісу з просування експорту України: Торговельний фокус України – 2020 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://epo.org.ua/trade2020/#usa>
56. Захищатися не лише митами: якої підтримки бракує українському бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/project/2019/tradewars/article3.html>
57. Торгово-промислова палата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ucco.org.ua/>
58. Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iccua.org/>
59. Американська торговельна палата в Україні (American Chamber of Commerce Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://chamber.ua/>
60. Американська Комерційна Служба [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.buyusa.gov/ukraine/index.asp>
61. Українська Асоціація Американістики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uaas.org.ua/>
62. ICC Ukraine / Відбулася зустріч віце-президента ICC Ukraine членом конгресу США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iccua.org/vidbulasya-zustrich-vitse-prezidenta-is/>
63. ICC Ukraine / «Конкуренція має пливати на ціни, а не держава», – Стівен Пайфер – американський дипломат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iccua.org/konkurenciya-maye-plivati-na-tsini-a-ne-derzhava-stiven-pajfer-amerikanskij-diplomat/>
64. Топ-50 великих компаній незалежної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://project.liga.net/projects/rating_company/
65. PepsiCo Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pepsico.ua/ru/company/pepsico_in_ukraine/
66. Посол США закликає Україну захищати інтелектуальну власність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.unian.ua/politics/844545-posol-ssha-zaklikae-ukrajinu-zahischati-intelektualnu-vlasnist.html>

67. Привабливість України для інвесторів зі США істотно зросла [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2631495-privablivist-ukraini-dla-investoriv-zi-ssa-istotno-zrosla-prezident-usubc.html>
68. Уряд залучив 7 потенційних американських інвесторів — міністр економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2020/06/22/662119/>
69. Американська торговельна палата в Україні / 10 кроків до економічного зростання України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://chamber.ua/ua/news/10-krokov-dlya-ekonomichnogo-zrostannya-ukraini/>
70. Україна-США: Чому можемо говорити про новий рівень партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2520054-ukrainassa-comu-mozemo-govoriti-pro-novij-riven-partnerstva.html>
71. Посольство України в США / Науково-технічне співробітництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha/naukovo-tehnichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrayinoyu-ta-ssha>
72. Аналітичний звіт «Розвиток Української ІТ-індустрії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ko.com.ua/files/u125/Ukrainian_IT_Industry_Report_UKR.pdf
73. Укрзалізниця підписала з General Electric контракт на мільярд доларів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2018/02/23/634384/>
74. Україна зацікавлена у співпраці з провідними компаніями США у сфері інфраструктури, - Володимир Омелян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mtu.gov.ua/news/30323.html>
75. Огляд змін у міжнародній торгівлі: тренди, тенденції, виклики 2020 COVID-року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/oglyad-zmin-u-mizhnarodniy-torgivli-trendi-tendenciyi-vikliki-2020-covidroku-.html>
76. Прем'єр-міністр Денис Шмигаль провів зустріч з представниками Посольства США та USAID [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/premyer-ministr-denis-shmigal-proviv-zustrich-z-predstavnikami-posolstva-ssha-ta-usaid>